

საქართველოს ქალი

ეროვნული
მეცნიერებათა
ცენტრი

1/2

645/2
2006

2006
№ 5-6

* გიორგი უნგვალიძე

* სოტნე და ლეონტი დიდუბურიძეები

* ნათია და პარიზა ნაკაძეები

* ირინა ჩავჭავაძე

* ნიკოლოზი
გაბრუაშვილი

* ლევა უნგვალიძე

* ნინოზა კიდიუშვილი

ბელად ღირს უნდა აღეჩინებინათ სწავლავლებას აღმშენებლისა და მდივან-მასწავლებლებს შინა საჩუქრად შეიქმნა, რადგან განათლების მიხედვით შდევად შიდასა და გარეშად, მათ შინა ცხობალ შეცნობებს, სამსახურის დასთვის და საბუნებო სამულებას ვაძრე დასვენებს სახმარად ვაძრე შესაძინებს, მიღწევის მათი მსახურება უყრთხი ყიდვით არ ხდება.

სეგნს შევხებრებს აქეთ ვადა დამსახურება ქვეყნის ხანაზე, ცოცხალიყარადა და რადგან ღირს მხანა მოტიდებს ქართულ ეულუყრის, ქართულ ენას, მოტიდებს ენობნულ ვაძრე დასვენებს და ამხსობს, ქმნიდნს მსოფლიოში აღიძრებულ ვამოთხეობებს და ნამოთხებს, ამის დასვენება არ შეიძლება.

მაგნიანია, რომ უნდა დავხვდეთ ამომხრ აღსებული დაბნული შედეგადინება ვაძრე დასვენებად უნდა განმოხვდის ამხობს, თვედამ უნდა ვაძრე დასვენების, რომ ახორთ სხივანსხვობას მსოფლიოდად ახველებინების შამოთი უხეში შეთხვებს ვამოთხვებს ვაძრე დასვენება.

თიქვაინება, ვანადადებს სამინიხვითე ამინებს არა ვაძინანსოებას, ამოძრე ხართას ვაძრე დასვენებას ითხსოვრებულ ენას და დილიდებს სამულებათ ვადასთან შინადადებს.

ვადეს, მიღწევის საქართველო ამის დამსოთხვებადა ქვეყნას, სეგნს შევხებრებს მივანებ-დაინა და მოტიდებს უყრთხვებლითვა ვადა შეკადობა.

საქართველოს საქართველოდის მართლიანობის-შეჯიჯიჯი

**უზრნალი
ძალგონათმის**

**მთავარი რედაქტორი
მარინე ნაკაიპე**

სარედაქციო კოლები: მარია გარათაშვილი, ნინო ჯავახიშვილი, ნანული გუგია, ნაზი თარგამაძე, მანანა იმეზაშვილი, ლია კაკაბაძე, ცინარა ტერეშაძე (მხატვარი რედაქტორი), ირაგ ჩოქვიანი.

ზაზა გულუაშვილი (პრომოტორული უზრუნველყოფა)

გარეკანის პირველ გვერდზე – მომწერალი ანნ სირაძე
მეორეხეზე – დინათნი ნინ ნალირაშვილი

რედაქციის მისამართი: 0108, ქ. თბილისი, მ. კოსტავას ქ. №14. Vსართ. ტელეფონი: 99-98-71

რეგისტრაციის №06/4 - 897

უზრნალი გამოდის 123 წლიდან

ზ ა რ ე ბ ი

„სოფლის გზაზე ხმაურით მიდის ანანია. ქვეყანას შეპყარა და და მიიღერის. გერეოტ ალურხით ეგებება. სოფელი ისეთი კეთილი და მაღლიანია, დამსხვე და ჰოცსე მისი მიწა...“ მაგრამ ასე მარტო ანანია რომი განიცდის სოფლის სიწმინდეს და სიღვრეს, ამ დიდი საუნჯისან გან მინიჭებულ სიხარულს. ასე ფიქრობენ დიდი ნოველისტის მრავალრიცხოვანი პერსონაჟები, თავადაც ღვთისმოსავნი და ადამიანისადმი

და უძირო ცისადმი სიყვარულით ადვილნი. ამ თბილი განწყობით მიპაიჯებს სოფლის გზაზე ავტორიც, დიდი შემოქმედი და დიდი მოქალაქე. მწერალი, ველლასათვის ახლობელი და სასურველი სტუმარი სერგო კლდიაშვილი, პერსონაჟადაც რომ წარმოვედგება თავის მშვენიერ ნოველაში: „სოფლის გზაზე საქართველოში“. კეთილი მასპინძლის ქვხარა გამოსცდება, ხალისით მიუყვება გზას.

ხალისიანდევ გვანდობს თავის უკუის ნაფიქრს: „რა დამძღვოს ვიარო წმინდა ქართულ მიწაზე, რა დამძღვოს უცხოურ რომ ქვეყნის ცასა და შშეს! ამაზე დიდი სიყუთ რა ვინატრო!“

სოფლის თქმა ფესვია სერგო კლდიაშვილის ლიტერატურული შემდგომობისა. „დამბრუნება“ – ასე ღაუქმქვეთა მოიხრობს სათავის, რომელიც „მცოქეზე ნაიმორეში“ გამოქვეყნდა 1922 წელს, და რომელშიც მისთვის ჩვეული სისადავითა და ცხოველი განცდილია აღწერილი სოფლის მშენიერება – შშის გულზე აუღვარებული მინდვრები, ვანები, ვენახები...

ქალაქიდან სოფლისკენ მიიქცევა მწერლის შმერა: „ითითოს პირველად დანახა თავისი პატარა ფანჯრიდან ცა დიდი, წმინდა. ახლა ქუჩები იყო წყნარი, ხმაურიანდენ მხოლოდ ვტლები და ტრაპეები... მოინატრა წმინდა ტყეები, კრიონებში, აღდე ჩაინებელი სოფელი.“

დასტოვა ქალაქი. უკანასკნელ სადგურზე დიდი იმი, რეკლამისად, ბარაკადები. ხალისით შუდგა ჯერ ჰალისის, მერე აღმართება. გადამა წყნარი სოფელია, დანარდილილი ორლობები, გრემილწერა მშობობაში“.

კიდევ იქ ნასაფრევი ვეგულეა, სინუშემი ჩაყურისული, რაღაც იდუმალი ძალით თავისკენ რომ იზიდავს...

ბავშვობის ნათილი მოვინებებიც სოფლიანაა დაკეთბრებული. უბის წინგაქი მწერლის ძეგლისსველი ფიქრობს გაგვანდობს, ხან მშვიდსა და ნათილს, ხანც სეუდით, რაღაცეგვარი ტკივილით შფეფრილს. მაგრამ არა უზიზიზო ტკივილით, რადგან მოვინებას ზარების რეკისს შრეულიც ხმა მოაქვს წმინდა გიორგის დიდი ეკლესიისა, მიუღ სივრცეს რომ გადმოჰყურებს და ძალიან დიდი მანძილიდანც მშენიერად მოინახნს. მწერლის სიტყვით, „კლესიაში დაკულია წმინდა გიორგის ორი ხატც. დავითის პირველი მოითბობა „შერისხეა“ ამ ხატის ძალითაყენების ამპაზე აგებულ

გამოძახილს წარმოადგენს. მაგრამ ავტორის შთავარ ინტერესს სამი ზარი შეადგენს, ზარების უცნაური ხმიანობა. სიცოცხლის რვა ათეულს მიტანებულს მკვიდრად შემოუნახავს მესხიერებაში და იშვიათი სიხარული ახლაც ჩაცხმის შემოქმედის ყურთამუნას: „დიდი ზარი-ბანი. უფრო საშუალო ზომის – მორე ხმა, პატარა – პირველი ხმა. ყოველ საღამოს, შშის ჩასვლისას, დაირეკება საშუალო ზომის ზარი. ამით ყარული ნიშანს იძლევა, რომ ის სადარავი-ზუა. სამივე ზარის რეკვა ხდება კვირას და უკმე დღეებში, წირების დაწყების წინ. ჯერ გაისმის საშუალო ზარის ხმა, მცირე ხმისა. ისევეა ნელა, ინტერვალებით. შემდეგ თანდათან უმატებს სიჩქარეს და, აი, ბოლოს ჩაერვა პირველი ხმის ზარი. ეს ხმა მოიძახილს გაუს, ტენირია. ის საოცარი სუფთა ხმით წკრიალებს. ცოტა ხნით საშუალო ზარი – ბარიტონი და ტენორი რეკავენ და მერე მათ შუერთდება დიდი ზარი – ბანი. ეს რეკვა გარკვეულ პანგზეა აგებული, ნამდვილი სამხმიანი სიმღერაა. როცა შპიანი და წყნარი დღეა, ეს პანგი ისე შფეფრნობა მსმენელის მიერ, თითქოს მით მთელი სივრცე, მთელი ყოერი გაუფრთილია. ძალიან დიდ სიამოვნებას გვრის მსმენელს მისი გამოვნება. არის მასში რაღაც წარმართული პანგი შფერთბული საეკლესიოსიონ. ლოცვისათვის მოწოდებასთან ერთად სიციკიზის ხალისი და მხნიობა შუაქვს მას ადამიანის სულში... ასეთი რეკვა წარმოებდა 1922 წლამდე. როცა ეკლესია დაინგრა, ჯერ დადუმდნენ ზარები. გაუქმებული ეკონდენ. მალე კი სულ ჩამოსწინა სამივე და საღაც წაიღეს. დიდი ხანია აღარ მსმენია მათი უწყობილი ხმა, მაგრამ ის პანგი ცხოველად დარჩა ჩემს მესხიერებაში“.

მართლაცა, არის საოცრება შემოქმედის ცხოველებაში, რაღაც მხოლოდ შემოქმედის ამოღულწერ სმენას სასწაულებრივ ძალას შესწევს უნარი ასე ხელუხლებლად პირველყოფილი სიცოცხლით შემოინახოს მესხიერებაში ათეული წლების წინაა, შორეულ წიაღში დანთქმული ხმები... მაგრამ აქ, ამ შემთხვევაში, შემოქმედის სმენას მისსავე სულში ჩაბუდებულნი ლოცვაც მშეგულეია, რომელიც ასევე წლებს მანძილზე უტარებია:

„მორჩილად მივიღე უფალი, საშუადამო სიწუშეს, ოღონდ გამამხენვე ეკვით სნეული, რომ მაქვს სული, რომელიც შემოტებს ავიდეს ზესწენში და შმუნად მოადწილს...“

მუშუქია ჩემი ტკივით დღემიწინან წამოხალავები და მისი ზიდავ არ გამიბრდბება. მერიდება შუგადრო მციოდელი, მაგრამ ხნვა განმუდო არა მქონდა რა და ძღნად მომაქვს მთელი ჩემი სიმღერა, რაც იმიმეთიდა: ერთი ბლეკა თითო ბალახი ჩემი სოფლის მინდვრებიდან, დიდის სალოცავ ოხტეს მისევე ხელოთ მიერული წმინდა ხანთლის ნაწმე, ეზისის მთვარანამო დაგროვილი ცვარი და კიდევ შშის საგალობელი, რომელსაც ბავშვობიდან გუბრდღურხები ჩემი დამბული ვინო.

მემშინა უგალოდ გატყვე და თუ ჩემთვის სხვა არა გეტტება რა, ოდესმე ერთ ვევივლად გამაბარე ბროწულის ტოტზე, რომ მერე ტბილ ნყოფად გაეიზარდო და გზაზე მიმავალ ჩემი ქვეყნის ბავშვს შუვვრავი“.

ჯიჯემი ჩაქვავი ბერი

რამდენიც არ უნდა განვაცხადოთ – „არა მარტო პურითა ერთითაო“, მაინც გვერდს ვერ აუგვლით ისტორიის ქვეყნებში ჩაღებულ კვამრიტებს, რომ ადამიანის უპირველესი საზრუნავი „არსობის პურია“.

გავისხენით დავით გურამიშვილის მოთქმაც ღვთისადმი მიმართული: – „პური არა მარტო, მიბოძე, შშან, მაჭაპო, ჩვენი შგვებით მოცემული რად დამომალეო?.. მომეც, გვერებ, შენი ვალი გადაიხადეო!..“ ერთხელ გალაკტიონმაც გადააკეთა სათაყვანებელი აკაის ლექსი: „ცა ფირუზ, ხმელეთ ზურმუხტო, მასესე, მომეხმარეო!“ საბედნიეროდ, უფალს მუდამ ასსოვს თავისი ვალი. თუ კი ადამიანი არ დაინარებს და კარგად დაძმენს, ამ „ცა ფირუზის“ ქვეშაც შეუძლია თავი გაიტანოს. მხოლოდ ეს არის, რომ არც უფალი, არც ბუნება არ სცნობს სიხარბეს (მან მარტო აუცილებელი იცის). ადამიანს კი უჭირს სიხარბის მოთოვც... დაუცვებელი სიხარბე ეშმაკებანა, ეშმაკი კი – მაცლარა, ირონიულია, ბოროტია. ის ეჭიდება ადამიანის ამ ერთ-ერთ უშთავრეს ნაყდს და, სიხარბის გამო მირაჟულ ბედნიერებას ადევნებულს, თანდათან ართმევს: – სამშობლოს, სიყვარულს, ოჯახს, მოყვასს, სიყოყს, სიწმინდეს და ა. შ.

საქართველოდან ამდენი და ამდენი ადამიანი წავიდა... კითხვობ ამ სულის გამყინავ სიტყვებს და გრძობს, ნაწი-მარზე ამოხული საოცოებით, როგორ მრავლდება საკუთარი სურვილითა და არჩევანით დევნივ „ქე შვიტომლით“ ტრაგედიები – მსგავსი დასაწყისითა და შეცდომით...

საუბედურად, ქართველი ცხოვრება დიდი ხანია ისეა მოწყობილი, რომ „მაძვრად ცხოვრების“ სურვილი განუხორციელებელი ხვდება ერთოული კუთვნილების ქართოფის გარეშე. თვით ვერ. ორბელიანი წერდა: „მე უცხოელი ნიხა-ახალუნი გამიხდა და აწი სულერთი არ არის, რას ჩაუკვაპო?“

დღესაც წინად ვაგონებთ – „ქე ქართველი კი არა, უპირველესად ადამიანი ვარ!“ კარგი, ბატონო, თუშცა, როგორც ამბობენ: – „ფიცე მწამს, ბოლო მაკვირებს“. განცხადება მართლაც ხმაყალია, პრეტენზიული, ჯიბრიანი... მაგრამ ეს ეჯიბრებით – რასაკვირველია, საკუთარ თავს. რომ იცოდეთ, როგორ უჭირს გენს მამა-პაპურ წესთან გამოთხოვევა. ცნობილია, რომ თვით პატრიოტიზმის არსებობასაც კი გენოფონდის ჯერ კიდევ ამოუხსნელი მოქმედება უდევს საუფიტად. ამდენად, სამშობლოს დაცვის სურვილი, ქვეცნობიერად, საკუთარი გენოფონდის გადარჩენისათვის სწრაფვასაც ნიშნავს. ხოლო საკუთარი ფსევების, საკუთარი ტრადიციების, საკუთარი თავისა და თუნდაც დაბეჭელებული სამშობლოსადმი ვაწი, აშკარად ნეკროზული რეგრესის სიმპტომებს ატარებს და ეს არის ნორმა. სამშობლო ხომ მხოლოდ „ტერიტორია“ არ არის, ის „ადიშქული მიწაა“, „საგულის ფიცარია“. აქ, მხოლოდ აქ, „აადგომის დღის“ შემდეგობის ქვეშ არის შესაძლებელი ბედნიერება. დიდ, უცხო ქვეყანაში, დიდ, უცხო ქალაქში ჩაკარგულ „პატარა კაცუნებს“ გაუცნობიერებელი ბოღმით ვესვები გულს... მათ ხომ დატოვეს, ან დაატოვებინეს ის ადგილი, სადაც ამაყად,

მტკიცედ და კაცურად ჟოვნის შანსი ჰქონდათ. არასრულწლოწალების კომპლექსი დაზარალებულობის სინონიმია. „ციცილიანის ბრწყინვალეა“ სულიერ სიდატაკედ შემოუბრუნდება მისი თვალისმოჭირული ელვარებით დაბრმავებულ ადამიანებს.

სწორედ ამ სიბრძავეს ბრალია, რომ ევლარ ამხნევენ, თუ როგორ უხსლტებთ ხელიდან ის უშიავრესი ღირებულებები, რაც ერთი, გარკვეული ერის კუთვნილებად, ანუ ქართველად ამეფილება მათ. ეს უდღესე უმეღერებია. აკაი წერითელი აღნიშნავდა: „გადაკარგების მოხურე ბუნებისაგან კრულია! მისი პირადი ღირსება ვოველგან დაჩაგრულია!“

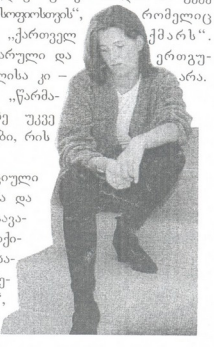
ცხოვრებისეული წარმატებისაკენ სწრაფვა, როგორც დალოკეული სულიერი მოთხოვნილება, ახალგაზრდა კაცისათვის ბუნებრივია და აუცილებელიც. მაგრამ ასევე აუცილებელი ყოფილა ფესვებისა და სამშობლოს სიყვარული. მართლაც ვაი, ისეთ მდგომარეობას, როცა პირველი გამორიცხავს მეორეს. როგორც იწყება ორი ძალის, მოჩვენებითი ღირებულებების აყოლილი გონებისა და გვარ-ტომის შესაბამისად, კოლდერული გენის მხნაგან დაძაბული შეუწყობელი თანარსებობა.

თვითდაქვიდრებისათვის ბრძოლაში ენებადაზარეული კაცის ტრაგედია იწყება მაშინ, როცა საშოვარზე წასული, შინ ან ევლარ ბრუნდება, ან თუკი დაბრუნდა – „ჯორჯად“ ქვეული გიბოც ევლარ ეწვერება მშობლიურ გარემოში და... ის უშვე უცხო გამზღრა იმ „საინო სოფოოსოს“, რომელიც გულისხმანცკალით ელოდა „ქართველ... ქმარს“.

მას ხომ მხოლოდ მისი სიყვარული კი – მართლაც მართლაც – დაელოდა. თუ როგორც უნდა შეუძლია, უცხოქვეყნისა კი – მან კი ცხოვრებისეული „წარმატების“ ქანცასაწვევტ ვაწე უშვე მოახსრო გაგნება ის ღირსებები, რის გამოც ასე უყვარდათ აქ.

ჩვეული ჟოვისაგან, ბედნიციული ჩვეუებისაგან სწრაფმა, უხეშმა და არაადამიანურმა გამოეგნამ სავალად დღი დადასვა მის ფსიქიკას. ვალბა დაიფიდელობონაცამ, რაც ამერიკაში თეფშების „უკომპლექსო რეტევაში“, „პოლიტოის“ მსგავს ფურღლავაში ქვედა საცვლების რეკლამაში, ან დოლარის, თუ მარკის ხაითით „სექსუალური უმცირესობისათვის“ მაამებლურ საშახურში და სხვა მსგავს საქმიანობებში გამოიხატა. მისი ფსიქიკიდან და ღირებულებრივი ორიენტირების სფეროდან განდევნა ეროვნული და პიროვნული საზრისის მოქმენტი. მისი ადგილი დაიკავა ცხოვრებისეული და ქვევის ახალმა სტერეოტიპმა, რაც სწრაულია მიუღებელი და გაუგებარი შეიქნა აქართველით.

ვიდა, დამურად ქვეული კაცი გაორდა. დროებით ჯიბეში ჩაღებული გული საგულეში ევლარ დაიბრუნა. გულის დახშობამ, ჭკუის დახშობაც იცის და ასეთ ფასად ნაშოვნი

„ნიკა-90“

• ნიკა ნადირაშვილი

კაფე-ბარ „თუ-საიდში“ მოეწყო დიზაინერ ნიკა ნადირაშვილის ვებ-გვერდის პრეზენტაცია, სადაც მისი ფეხსაცმლის მოდელებიც გამოიფინა. დარბაზში ტეკვა აღარ იყო, მოდის უამრავ მიმდევარს მოეყარა თავი, ჭარბობდნენ ახალგაზრდები, მათ შორის მრავლად იყვნენ ცნობილი მოდელები. არიან დიზაინერები, რომლებიც საკუთარ სტილს ვერ ქმნიან და სხვადასხვა კატალოგებიდან, ჟურნალებიდან იღებენ დეტალებს, აკონსერვენ და თავისად „იბრალებენ“. ჩვეულებრივ წარმოდგენილი ნიმუშები სრულიად ახლებურ, თანამედროვე ტრილინი იყო გადაწყვეტილი, რომელიც არსად არ ყოფილა მანამდე გამოყენილი. დიზაინერს თუ სურვილი აქვს, მოდის სამყაროში საპატიო ადგილი რომ დაიმკვიდროს, უნდა ქმნიდეს განსხვავებულს, თავისთავადს, არავეს არ უნდა ჰგავდეს, უნდა ჰქონდეს საკუთარი სტილი, ხელწერა და ამავე დროს პასუხობდეს გემოვნებიანი მომხმარებლის მოთხოვნილებებს, ისე, რომ სახელის შეგრძნება არ დაკარგოს, რათა არ დაიშტამპოს და ერთფეროვანი არ გაზნდეს მისი შემოქმედება. ასე

მიაჩნია ახალგაზრდა დიზაინერს, რომელსაც მდიდარი ფანტაზიის წყალობით ეს საფრთხე ნამდვილად არ ეშუქრება. მისი მოდელები რადიკალურად განსხვავდება ერთმანეთისგან და თითოეული მათგანი სინატიფითა და დახვეწილობით გამოირჩევა. საამქრო „ნია“ ჩვიდმეტი წელია არსებობს. მოკრძალებული ბუნების დიზაინერი ყოველგვარი რეკლამის გარეშე მუშაობს, თუ არ ჩაეთვლით

საიტს, რადგან მიაჩნია, რომ ნაწარმმა თავად უნდა გაეცეთოს რეკლამა. ასეც მოხდა. კანის ფესტივალებზე წითელ ხალისზე, პირველად ქართული მოდის ისტორიაში, ქართველი დიზაინერის მიერ შექმნილი ფეხსაცმლით გამოვიდა სიუნან სარანდონი. პოლიუდეულ ვარსკვლავს იძენდა მოეწონა ნიკას ნამუშევარი, თავისი ქალიშვილისთვისაც შეიძინა ერთი წველი მისი პირადი კოლექციიდან, რომელიც ამერიკაში ჰქონდა გაგზავნილი. სიუნანმა თავისი ინიციალები ამოტყვიფრა შუე მამოებზე და საქვეყნოდ აღიარა, არასოდეს არავეს ვაჩუქებო.

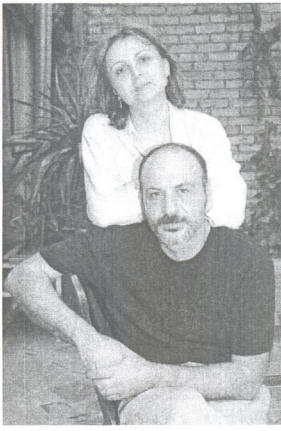
ქართველი დიზაინერის მიერ შექმნილი ფეხსაცმელები კარგად მოირგეს ივანა ტრამპმა და მისმა ქალიშვილმა ივანეამაც. თბლისის მაღალი მოდის მიმდევართა

ქალაქია, სადაც იციან კარგი ფეხსაცმლის ფასი, ამიტომაც ჰყავს ნიკა უამრავი დამკვეთი! 2004 წელს ამერიკიდან ნიკამ საქმიანი შემოთავაზება მიიღო. მიწვევები სხვაც ბუერი ჰქონდა, მაგრამ კარგად აქვს გაცნობიერებული, თუ რამხელა ძალისხმევას მოითხოვს სხვა ქვეყანაში საქმის აწყობა. ამერიკიდან თავად ჩამოაიეთეს და საცდელად ორმოცი წველი ფეხსაცმელი შეუკვეთეს. პირველმა კოლექციამ დიდი მოეწონება დაიმსახურა. ასეთვე წარმატება ხელა წილად შოეორ და მესამე პარტიებსაც. 2005 წლის 7 თებერვალს ნიუ-იორკში გაიხსნა „ფორმატუვლი“, რომელიც წელიწადზე მეტ ხანს მხოლოდ ნიკა ნადირაშვილის ფეხსაცმლებს ყიდდა. ქართველი დიზაინერის კოლექციებზე დიდი მოთხოვნილება იყო.

ნიკა ცნობილი თბლისური ოჯახის შვილია. მამა – ვლადიმერი მსუბუქი მრეწველობის მინისტრის მოადგილე იყო, დედა – იუზა ანდრიაძე მოდელების სახლებს განაგებდა. ასე რომ, მხატვრული ხელვა და გემოვნება გენეტიკით მოსდგამს. ბაბუა – მიხეილ

სიკაჲან სარანდონის
ნიკა ნადირაშვილის და ნიკა
ქალიშვილის ნიკაჲანა
შახსარაჲანაჲანის კოლექცია

Hand Made by Nika

• ნია ანულისთა ანისა

რელიქია.
ოჯახში შვიდი და-ძმა აღზარდა. ყველას განათლება პარიზსა და პეტერბურგში მიუღიათ. ნიას დიდი ბაბუა ვახილი ნადირაშვილი, უმდიდრესი ოჯახის პატრონი, დიდი მეცენატი იყო. 1937 წელს გადარჩნენ ისინი, ვინც საზღვარგარეთ ცხოვრობდა. რეპრესიების სასწაულად გადარჩენილმა ბებია-ბაბუამ პოლდეს ეკლესიას შეაფარეს თავი.

...საბჭოეთის დაშლის შემდეგ, ნადირაშვილების ოჯახმა გადაწყვიტა, შეექმნათ კერძო საწარმო. სხვადასხვა სპეციალობების ადამიანები ერთ გუნდად შეგკრნენ. შეისწავლეს ფეხსაცმლის შექმნის სპეციფიკა. გაუცკრნენ, დაიხვეწნენ, საქმის სიყვარულმა ყველანი პროფესიონალებად აქცია: ხატავენ, ქსოვენ, კერავენ... გარდა ფეხსაცმლისა, ამზადებენ აქსესორებს: ჩანთებს, ქამრებს, თმის სამაგურებს. და რაც მთავარია, ყველაფერი მხოლოდ ნატურალური ნედლეულისგან მზადდება.

ასე შექმნა „ნია-90“, რომელშიც ძირითადად დასაქმებული არიან: ნიას მეუღლე მინა აღზანიშვილი, ძმები დავითი და მიხეილი, ძმისშვილი სამხატვრო აკადემიის წარჩინებული სტუდენტი ნანა ნადირაშვილი. ძმები განსაკუთრებული გამოპოვინებულნი ნიჭით არიან დაჯილდოებულნი, უამრავ გამოკონებასთან ერთად დააპატენტეს და წარმოებაში იყენებენ ე.წ. „ნიას ხახვ“ - ზუსტ სახაზავს, რომლის საშუალებითაც იგება უზუსტესი თარგი. რაც გამოიცხადეს ფეხსაცმლის მოდელის შექმნაში დამუშავებული უნებლიე შეცდომასაც კი. რძალი - მარინა ჭვლიძე მხატვარია, ის ქარავს ფეხსაცმლებს და ამავე დროს, ძირების მოხატვის უაღლო ოსტატიცაა. ფეხსაცმლის წარმოებაში ყველაზე მთავარია კალაპოტის შექმნა, რაც ნიას მეუღლეს ეკუთვნის.

ბევრი მომხმარებელი და დაკვეთი ჰყავთ, მათგან განსაკუთრებით გამოირჩევენ ფიცის მონასტრის იღუმენა დედა ელისაბედს. სწამთ, რომ მისი ლოცვის ძალა ყველაზე დიდი

საჩუქარია მათთვის. საამქროში ყველაფერს ახალგაზრდა ნიჭიერი დიზაინერი თამუნა სუჯაშვილი, რომელიც სამხატვრო აკადემიის სტუდენტობიდანვე ჩაერთო წარმოებაში და თავი დიპტივდრა როგორც საინტერესო შემოქმედმა. ბევრი ორიგინალური მოდელის ავტორია, ამავე დროს მუშაობს მინანქარზე, შესანიშნავად ქსოვს და ქარავს.

საამქროში ყველაფერი კვირდება იმისათვის, რომ ფეხსაცმელი ელეგანტური და მოსახებრებელი იყოს. „ნია“-ს პროდუქციის ძირითადი მომხმარებელია: ამერიკა, რუსეთი, ინგლისის სამეფო კარის მოსახურე პერსონალი და, რა თქმა უნდა, პირველ რიგში საქართველო. შემოსილი ჰყავთ უამრავი პატარაძალი. ფეხსაცმლებს კერავენ პატარებისთვისაც.

ნიას თქმით, წელს მოდამია მოკლე ცხვირიანი, სქელქუსლიანი ფეხსაცმლები და მომავალშიც არ ელოდება განსაკუთრებულ ცვლილებებს.

ვთავაზობთ მისგან რამდენიმე რჩევას, ანუ რა უნდა ვიცოდეთ, რომ უზარისხო ფეხსაცმელმა ზიანი არ მოგვაყენოს: რეზინის „კლები“ და „პოტა-სები“ მხოლოდ კარგიმისას უნდა ჩაიცვათ, ყოველდღე დაუშუშებელია მისი ხანგრძლივი ხმარება, რადგან დროთა განმავლობაში სისხლ-ძარღვთა დაავადებებს და შეშუპებებს იწვევს. რაც შეეხება ბავშვებს, ჩაიცვით მხოლოდ ნატურალური მასალისგან შეკერილი ფეხსაცმელი. „ნია-90“-ში ითვალისწინებენ ბრტყელტერფიანთა და დისკოზით დაავადებული პრობლემებსაც. მათთვის სპეციალური სუპინატორები გამოიყენება. რაც მთავარია, მომხმარებლისათვის ფასი ხელმისაწვდომია.

* * *

ნია სრულიად ახალგაზრდა გათხოვდა. ჰყავს ორი შვილი და ორი შვილიშვილი. ბუნებით დაუმორჩილებელმა და „გამოუსწორებელმა“ თბილისის რამდენიმე სკოლა გამოიცვალა. კითხვანზე, ბედნიერია თუ არა, მოიხიბლავი ღიმილით მასსუხა: როგორ შეიძლება მორწმუნე ადამიანი უკმაყოფილო იყოს!

HAND MADE BY NIA

• ნია ანულისთა ანისა

კრედიტის სუბიტი...

6 ივნისს გალერეა „კოპალაში“ პარიზელი ქართველის, უმწვენიერესი ქალბატონის, მოქანდაკე დარეჯან ბერეკაშვილი-ზურაბიშვილის ნამუშევართა გამოფენა გაიხსნა. ამავე როულად, გალერეამ უმასპინძლა მხატვარ ესმა ონიანის ნახატების გამოფენასაც.

ორი შემოქმედის დახვეწილმა ნამუშევრებმა პარიზონული ფონი შექმნა და გზა გაუკვლია იქ შეკრებილ ელიტურ საზოგადოებას ჭეშმარიტი ხელოვნებისაკენ.

დარეჯან ბერეკაშვილი-ზურაბიშვილი:
- ბედნიერი ვარ, რომ აქ ვარ. ეს ჩემი პირველი გამოფენაა თბილისში. დღეებანდელი დღე ძალიან მნიშვნელოვანია ჩემთვის.

- რა წარმოადგინეთ დღეს?
- ჩემი საუკეთესო ნამუშევრები, რომლებიც მინდა თბილისელებს ეახვენო.
- პარიზში ზშირად გქონიათ გამოფენები?
- დიას, პარიზშიც და მთელ ევროპაშიც.
- რას განიცდით დღეს?
- 6 თვეა ეწერეიულობდი, როგორ მიმიღებდა თბილისი.

ადრე ამდენი არასოდეს მიწერეიულოია.

- პარიზში დაიბადეთ?
- დიას.
- თქვენს ოჯახზე რას იტყვით?
- მოკლედ ვიპასუხებთ: ნამდვილი ქართული ოჯახი მაქვს. ძალიან მინდოდა საქართველოში ჩამოსვლა. მისარია, რომ ეს ოცნება აუისრულე.
- ზშირად ჩამოხვალთ ხოლმე?

- იმედო მაქვს.
- ვინ არის თქვენი მეუღლე?
- ოთარ ზურაბიშვილი, ნამდვილი ქართველი კაცი გვაქვს სამი შვილი, ორი გოგო და ერთი ბიჭი. მერი - 24 წლის, დალი - 21 წლის და ნიკო - 14 წლის. მარი კინემატოგრაფიაში მუშაობს, ამაჟამად აკეთებს ფილმს საქართველოზე, ძალიან დანტერესებულია საქართველოთი, დალი მუსიკოსია, ნიკო კი სკოლაში დადის.

- თქვენი მეუღლე რით არის დაკავებული?
- ექმნია, აქვს თავისი ფირმა, ამავე დროს ქართველთა დიასპორას ხელმძღვანელობს პარიზში.
- როგორია თქვენი ერთი ჩვეულებრივი დღე?
- დილიდან ვუვლი ბავშვებს, ოჯახს, როცა დრო მაქვს, მივიდვარ სახელოსნოში სამუშაოდ. თუ საშუალება მაქვს, ყოველდღე ვაქანდაკებ.

დალი ლომთაძე, მხატვარი:

- პირველი, რაც თვალში მომხვდა, ეს არის ქალბატონი დარეჯანის ნამუშევრების ქართული სეუელი. პროფესიონალურ დონეზე შესრულებული, თანამედროვე და თანაც ეროვნული. ძალიან კარგ განწყობას ქნის. რაც შეეხება ესმა ონიანს, ის არის ერთ-ერთი საუკეთესო ქართველი მხატვარი. მე მქონდა მასთან ურთიერთობის ბედნიერება, ერთად ვმუშაობდით აკადემიაში. ის ისეთივე მომიზიბველი ადამიანი იყო, როგორც მისი ნამუშევრები. დიდი მუტხის და ეწერეიუს ხელოვანი იყო.

- ოთარ ზურაბიშვილი:**
- ჩემი მეუღლის შემოქმედებაზე ძალიან მწეულია ლაპარაკი, რადგან, ცოტა არ იყოს, უზერხულია ჩემი მხრიდან მისი ქება, თუმცა მაინც ვერ დავიმაღაეთ, რომ ძალიან მომწონს.

- ქეთა აბაშიძე:**
- აღტაცებული ვარ დარეჯანის ნამუშევრებით. ეს ერთი და სხვა მრავალი!
- მისარია, რომ ჩვენი ოჯახების საუკუნეების წინ დაწვეული მეგობრობა დღემდე გრძელდება. მინდა, ვისარგებლო შემთხვევით და დიდი მადლობა გადავუხადო ზურაბიშვილების ოჯახს, რადგან უმძიმეს წლებში სწორად მათ გადამატანინეს გაჭირვება. კიტას და ეანოს დაწვეულ მეგობრობას დასასრული არ უწერია!

„როცა ოთარის მუსიკას ვუსმენ, გმონია, სოსხალია“

ის ღიღობაში ბავშობიდან მოვიდა და მოიტანა სიყვითე, სიხალისე, სიბეჯითე, სამართლიანობა.

ბავშვობაში მოუსვენარი იყო. უფვარდა ვერის ხეში ჩარბენა და მდინარესთან თამაში, „ჩილკა-ჯოხი“, „რაგატკა“. თუთის ხეზე ძროშიალი და ყელის ჩატბარუნება. მასხერდება რამდენიმე მომენტი მისი ბავშვობიდან.

მე და მისი ძმა ლეო ერთი კლასში ვსწავლობდით. სკოლაში რომ იცვლქებდა, მასწავლებელი მკაცრად მეტყვოდა – დედამისი მოვიდესო. ლეო მთელი დღე მეხუფებოდა, დედა არ გამეფრთხილებინა. საღამოს მძიმედ ავეუფებოდი მეორე სართულს დედა ელოს სანახავად, ოთარი თუ შემხედვებოდა, უკვე იცოდა, რისთვის მივიღიდი და შეწუხებულად გამეცვლებოდა.

დიდთოვლობისას ეწოს ბავშვები ერთად ვიყრიბებოდით და ხელჩაკიდებულები მივიდიოდით სკოლაში. ოთარი მე და ლეოს კარებამდე მიგვაცილებდა.

ერთხელ თანაკლასელმა ნაძვისხეზე დაგვაპატიყა. გამასპინძლების შემდეგ სანუჭრები გამოგვატანა. ოთარმა წასაკვანად მოგვაციოხა. მთვარიანი ღამე იყო, ყინულზე ფეხი დამიცდა და წაიჭექცი. ჩემი კანფეტები აქეთ-იქით გადაიყარა. ტირილი დავიწყე. ოთარმა საითიოდ ამყერფა და ჯიბეები გამეცისო.

თუ გუნებაზე იყო, ზოოპარკში მიგვავდიო, გადავჭრიოდით ხეებს და გალიოებთან აღმოჩნდებოდით, ჩვენ ცხოველებს ჯობით ვაღიზიანებდით, ის გვიწყებოდა, ნუ აწუხებთო.

ოჯახებში ვიზრდებოდით, მაგრამ ერთმანეთისგან ბევრს ვსწავლობდით – სიტყვა-პასუხს, თავის დაჭერას, უფროს-სუმცროსობას. ვაღმერთებდი მის პაპას. მიხეილ თაქთა-

ქიშვილს – მათემატიკის პედაგოგს, პროფესორს, თბილისში პატივსაცემ პიროვნებას. სულ ის მაწუხებდა, რომ ვერ ვასწრებდი საღამოს. პატარა ბავშვს, როგორც დიდს, ისე მესალმებოდა, ეს თვისება შვილიშვილსაც გამოჰყვა.

ოჯახში ზშირად რუსულად ლაპარაკობდნენ – დედა, დეიდა, ბიძა, დიდედა და პაპა. სტუმრები უფვარდათ, ზშირად იყრიბებოდნენ აივანზე, ჩაიზე, ისმოდა სიცლილი და მხიარულება.

დადა დრო და ოთარი ჩვენთვის ვეღარ იცლიდა. პიანინოს მიუჯდებოდა და დიდიდან საღამომდე უკრავდა. მუსიკის სწავლა გვიან დაიწყო. რამდენიმე წლის პროგრამას ერთად ვადიოდა.

ოში დაიწყო. ხალხს გაჭირვების დღეები დაუდგა. პაპა მიმამ პატარა ხელის წისქვილი გააკეთა და სიმინდის მარცვლებს ფქვავდა. ბევრჯერ ამიტანია სიმინდი დასაფქვავად. პაპა ღიმილით მხედებოდა და ორიენი დაფქვას ვიწყებდით. ოთარი დაკერას თავს აწებებდა და გვეზმარებოდა. სულ მეშინოდა, ხელი არ სტყენოდა და სწავლაში არ ჩამორჩენილიყო.

ჩვენი ბავშვობა თანდათან მიდიოდა. ის კი უკვე დიდი იყო. ჯერ მუსიკალური ტექნიკუმი დაამთავრა, მერე კონსერვატორიაში ჩააბარა გამოცვები. შესამეკურსელი, 21 წლისა, საქართველოს ჰიმნის აუტორი გახდა. კონკურსი დახურული იყო, მან დიდ კომპოზიტორებს აჯობა. ამ გამარჯვებას არ იმჩნევდა. ცდილობდა ჩვენი აღტაცებისაგან თავი დაეცვა.

ოთარ თაქთაქიშვილი უკვე მთელმა საქართველომ გაიგინო.

მუსიკას ქმნიდა, მუსიკით ცხოვრობდა, ხალხურ ფოლკლორს ვიყავენებოდა. უბდლო, შეუდარებელ ხმებს დაძებდა, რომ

მათთვის ფოლკლორის გამოყენებით სიმღერები დაეწერა. მეგრული სიმღერები ზურაბ მოტილაეასის შექმნა. მათი მოხმენა აუღელვებლად შეუძლებელია.

ვაკას ბავშვობიდან დაუმეგობრდა. მისმა მინდიამ მოსვენება დაუკარგა. და როცა გამოჩნდა ზურაბ ანჯაფარიძე თავისი განუმორებელი ხმით, მოქმაობა ოპერა „მინდიანზე“ ინტენსიურად გაეაგრძელა. რეზო თავუკაშვილის ლიბრეტოთი კმაყოფილი იყო და მოქმაობაში ათენდებოდა. 35 წლის კომპოზიტორმა თავის ხალხს „მინდია“ აჩუქა.

შემდეგ ეს ოპერა უცხოელებმაც შეიყვარეს. იგი დადგეს გერმანიის რამდენიმე ქალაქში, ჩეხოსლოვაკიაში, ბალტი-ისპირეთში, ერევანში.

გავიდა დრო. ქვეყანაში მიმდინარე მოვლენებმა მის ოპერასაც დროებით დაატოვებინა სცენა. არადა, მუსიკალური საზოგადოებას ყოველთვის ახსოვდა და ენატრებოდა „მინდია“. მისი განახლება თბილისის ოპერის სცენაზე გერმანელმა რეჟისორმა გეორგ რეტტერინგმა იცინა, რომელსაც ქართული ოპერის დადგმა ევროპის ქალაქებში სურდა.

წელს, გაზაფხულზე, დიდი ხნის ლოდინის შემდეგ „მინდია“ დაკვიბრუნდა და თითქოს მისი აეტორიც გაცოცხლდა. დასახანაბა, რომ დღეს კვლავ დაეწყებულა ოთარ თავთაქიშვილის ოპერების „პირველი სიყვარული“, „მოეარის მოტაცება“. თბილისელების გარდა მოსოველებიც აღფრთოვანებულები იყვნენ „მოეარის მოტაცებით“, როცა იგი მოსკოვის დიდი თეატრის სცენაზე დადგეს.

ოთარ თავთაქიშვილი თითქმის ყველა მუსიკალურ ჟანრში მუშაობდა. შეუდარებელია მისი ორატორია „რუსთაველის ნაკვალევზე“, მისი საფორტეპიანო, სავიოლინო და საპერო კონცერტები.

მის შემოქმედებას მაღალი შეფასება მისცეს მოსტაკოვიჩმა და პროფოფევმა, როცა მოსკოვში კომპოზიტორთა საკავშირო შეკრებებზე მისი პირველი საფორტეპიანო კონცერტი

მოსიძინეს ცნობილი პიანისტის იხუელესის შესრულებით. მაშინ დამსწრე საზოგადოებამ წესი დაარღვია და პირველი ნაწილის დამთავრებისას ტრამ დაუკრა.

ოთარ თავთაქიშვილი იყო დიდი კომპოზიტორი და კონსერვატორიის რექტორი. ზრდიდა ნიჭიერ ახალგაზრდებს, უფროსიხილდებოდა კადრებს, ნერგავდა სახელებს.

ოთარ თავთაქიშვილი იყო დიდი კომპოზიტორი და კულტურის მინისტრი. პრინციპული, გაბედული, უკომპრომისო. მისი გულწრფეობით კულტურის დარგში ბევრი რამ გაეთქვა საქართველოში, ქართული კულტურა გავიდა უცხოეთშიც.

და უპირველესად, იგი მაინც დიდი კომპოზიტორი იყო. სურდა მთელი ცხოვრება მხოლოდ მუსიკისთვის მიეძღვნა. მოსიყვარულე მუდლუე, მამა, ბაბუა თვლიდა, რომ ამ ქვეყნად მუსიკის შესაქმნელად იყო მოუღწილი და, როგორც ჭკუშპირიტი მორწმუნე, დღერთიან პირნათელი უნდა წარმდგარიყო. წარსლად კიდევ!

...სხეულში სენი შეეპარა; ხუთი წელი აწვალა, აიძულებდა მუსიკისთვის თავი დაენებებინა, არ ნებდებოდა, იბრძოდა და ხშირად იმპარჯებდა: ქმნდა კვარტეტებს, კვინტეტებს, „მარიტას“ გიორგი ლეონიძის ნაწარმოების მიხედვით, ორატორიებს ნიკოლოზ ბარათაშვილის, სიმონ ჩიქოვანის, ირაკლი აბაშიძის ლექსებზე.

მთელი ცხოვრება გვერდით ედგა ერთგული, მოსიყვარულე მუდლუე და მეგობარი, მედიცინის მეცნიერებათა დოქტორი ირინა ჭირაქაძე. ისინი ერთად სწავლობდნენ პირველ სამუსიკო ტექნიკუმში. ქალბატონი ირინა იყო ბატონი ოთარის შედეგების პირველი მსმენელი და შემფასებელი.

...მარტობა სულს უფორბაქებს. სად ემბოს, სად ნახოს შვება? ამიტომ ყოველდღე ოთარის მუსიკას უსმენს და მაშინ გრძნობს, რომ იგი ცოცხალია.

ლ.წა კაკაბაძე

აქარეკულთ მინდია

„და ჰქრის ქარი და თავს ახლის საფლავის ქვას“
ოთარ ჩხვიძე

კაი ვაჟაკი ყოფილა ვჴუთელი აპარეკულთ მინდია. თივის ჩამოსატანად მთაში ნამყოფი დაუღვია ვაკს.

მესამე დღეს უპოვია სოფელ-მეზობლს...
ქმრულთას ყოფნის წინა ზამთარი ჰქონია შუქიას – მინდიას სანდომიან ცოლს.

რამდენიმე თვის ფეხბმომეს დედამთილიც მოჰკვდომია და მუღიც – ქმრის გასაიხოვარი და.

დედამთილი რომ კვდებოდა, ზღურბლზე ჩაქცეულა მუღი.

ერთ ღამეს დახოცილან. დედა სამიღერ შეიღის დარდს გადაჰყოლია, და – საამაფო მისას...

გახუნებია და გაშაყვია შუქიას ახალზღობა. მარტოღმარტო დარწინილა გაღვებულსა და გამო-ვაგმერეულ სახლში...

შესქნია ვაჟი. უზრდია მალული ცრემლით და დიდი ცოდვა-ჭირით...

ერთ საღამოს საძროხეში ფურები უწველია შუქიას, თან უთვლია:

„მე შავფერებთავ თქვენავ, ქლოევ, – დედამთილს უთვლიდა თურმე, – ზარსაცავ უღელს ავაგდებავ, ცხენსაცავ აღივრს წამაბეჭერივ, სახლსაცავ კარს გამაგი-ღვენებთავ...“

ამ სურათის შემსწრე მეზობლის ქალს უთქვამს: „სანამ გულ არ მაფუკავ, არ ავისძრახივ“.

ერთადერთი შვილია აღმენიბება სამზოფე. მისი გაზრდის მოიმედვ ათენ-აღამებდა.

ბედისგან უღეთოდ გამეტებულს ნუგემის ეს უკან-სწელი სხვიც ჩაქწრობია – მოულოდნელად გარდა-სცვლია სიყვარულით ნაზარდი ვაჟი...

„კა იფესავ შუქაივი, კაის ტანისაივ, რო შაკვდისავ, შათამაშისავ შკარნივ...“

რა ენადვლება, ქმარ-შვილი მაგას აღარა ჰყავს, ადგება დე გათხოვდებო, – უამბია ავენა ხალხს... ვინ იფიქრებდა, რომ წილობლო გატიალე-ბული ქალი თავს მოიკლავდა...

მეორე მული მოსვლია არხოტიდან: „შენ საარავე გამასწორე, მეემზადე, მაში-სახლში წაგიყვანავ, რაად უნდა ჩამაშავდე, გათხოვდე...“

თბათვის დრკუილი

დღეები მდგრა.

საღიაცოს შიგნით ქმრის საშეგათო სამოსი ჩაუცვამს – „უსკადრეო არ მამკვლანავ“.

გაუშლია ქმარ-შვილის ტლაკარი; მოუტანია არა-ყინი ჭურჭელი; გაუწვეია ტაბლა; აუნთია სათელი; უთქვამს შენდობა...

გამოუკეტია კარი...

ჯუთლები ამ დროს სათიბზე ყოფილან, – „მთაშით ჩამაუხედნავ მთიბლებს“.

უკვბ ატეხილა ძახილ-ძუხილი...

სახლიდან გარეთ გამოსულ შუქაის ხელში ნამგალი სჭერია, ვითომდა სათიბზე მივდივარო.

წინა დღეების გადაუღებელი წვიმებისგან, ალაღუ-ბული ყოფილა ჯუთის წყალი...

გამხდარა ხიდზე.

ნამგალი დაურჭვია, იქვე დაუდგია სამგან განასკულო თავსვილა ბალანი – გაიგოს ხალხმა, სად წავედიო...

გაღამტარა ხიდიდან ამდგველულ მდინარეშო.

მაღალ ბეწინას შეუსწრია თვალი...

წამოსულა სოფელი სათიბებიდან.

უტეხნიათ.

აბრამს უპოვნია ჩანჩქერის ძირას...

წამოხდილ საღიაცოს წყალი უფრიალებდა თურმე; შიგნით ქმრის სამოსი სცმა...

დარბაღის დღეს მოსვლია მული; დაუთვლია სახე-ლნამუსანი ზღისთვის: „ჩემო ზალივე, შენავ ჩემის მისსაიც ერთვულ ხყოფილხარავ, ჩემის მისსწულისა-იცავ, ცოლომც აქვავ ე ჯუთელთავ, ვინც გუეხნებო-დავ, რო შენავ გათხოვება გინდავ...“

ეს სამარის ქვა დღესაც დგას ჩემი სოფლის სასა-ფლაოზე.

განსვენებულის ვინაობას გეაცნობს ქვზე ამოკვე-თილი წარწერა:

„ამა საფლავსა შინა განისვე – ნებს მინდია აპარეკას ძე არაბული დაიბადა 1892 წ.“

გარდაიცვალა 1922 წელ 5 თებერვა...“

გარდა ამ წარწერისა, სამარის ქვზე ეპიტაფიური ხსიათის სამი მომცრო, თითოსტროფიანი ლექსიც ამო-უკვეთია მთიულ ოსტატს. მათგან ერთ-ერთი შემდეგს გვეუხნება:

„მთის რეისი კარო მინდიავე, ბრალია შენი სიკვდილი...“

მიწა გიშლიდეს პირსაო,

შენისთანა ვაყსა

დედა ვერ გაზდის შვილსაო...“

შუქაის საფლავს, სამწუხაროდ, ვეღარ მივაკვლივ, მაგრამ სანუგეშო ისაა, რომ მდინარისგან დალეული ქალის სახელი და ხსენება დავისწეების მდინარეს არ გაჰყოლია: მის კაი ქალობაზე ახლაც ჰყვებიან მთაში.

ასეთი მწარე ხვედრი არგუნა აპარეკულთ მინდიას და მის ოჯახს ბედის გამძიგემ.

ნატოფად ნაკვეთი, ნაირგვარი გამოსახულებებით დამშვენებული სამარის ქვა კი დგას, როგორც ხილული სიმძლო სულეთისა და სააქოს იდუმალი კავშირისა...

„ცრემლით მორეცხილი ვზაც“ ბერზე ბევრია საქა-რთველოში და, ხატოვანი გამოთქმა რომ გავემეორთ, ადამიანთა ცხოვრების დასასრულ დასმული დიდი წერტილიც ანუ ცივი და შავი სამარის ქვა...

ვინ იცის, მინდიას და შუქაის დარი რამდენი კაი ყმისა და „პირმარხიანი“ ქალის გული გაგვალა ახე უწყალოდ მუხთალი წუთისოფლის ცხენის ნაღმა, სიცოცხლის ნატრული რამდენი ახალბედა ქალ-ვაჟის კარზე ჩამოიარა ცვლიანი კაცის აწრდილმა...

მაღლიანი ქართული მიწა ხომ პირით-პირამდეა სავე ჩვენთვის უცნობი და უჩინარი, უზღვავი დარდისა და საიდუმლოს მფარავი, გარდაცვლილთა ხსოვნის გასაკუცდავებლად გათლილი, დრო-გამისაგან წარწე-რებწაშლილი და მაინც, უადრესად მრავლისმთქმელი სამარის ქვებით!

ნატალი ზნოიკე

ცხოვრობს თბილისში პატარა გოგონა, რომელსაც საოცარი ხელვა აქვს. იგი ჩვეულებრივ ყოველდღიურ ყოფაში უცებ შენიშნავს იმას, რასაც სხვები ვერ ამჩნევენ და გაცოცხება. მერე ჯალმითა და სულ რამდენიმე სიტყვით გამოხატავს პატარა მინიატურს, ესეივს, ჩანახატს.

ის ჯერ მხოლოდ თორმეტი წლისაა. თავისთავს ჯი ასეთს ხედავს: „თეთრფეროვანი, მომწვანო თვალებით, ოქროსფერი თმებით, გამხდარი... ხან გულჩათხრობილი, ხან აბუხარი, მოუთმენელი, ხანაც წყნარი, მეოცნებე, ფოთლუბთან, მუხესთან, ყვავილებთან მოსაუბრე – ასეთი ვარ მე ერთი შეხედვით“.

მაიალესე ცილივი

ირიფრაფა.
ბუბერმა ტირიფმა მძიმედ გაახილა თვალები, ცას ახელა...
ტოტები უხალისოდ გააქნია და გამაქნ მისას მოეფერა.
მერე მზერა თავის პაწია ოქროსფერ ფოთილს მიაპყრო, მოუნდა მასთან აღერსო და უცებ ტკივილი იგრძნო.
ფოთილი ძირს ჩაფარფატდა.

ადგილ გადაბმული ლახტი გადაუჭირა. ცისფერი ვენა ნელ-ნელა ამოიბურცა. ექთანმა სისხლით სახეე შპრიცი ვენიდან ამოიღო, ქილაში გადაასხა და მაცივარში შეინახა.

– ხანამ სახლში მიხვალთ. ეს შოკოლადი მიირთვით, თქვენთვის სასარგებლოა, – უთხრა ექთანმა და შოკოლადის ფილა გაუწოდა.

– შოკოლადი?! – კაცს ჩაედმა.
სახლში მშვიერი ცოლ-შვილი ელოდა.
დაჭმუჭნული ათლარაინი ჯიბეში ჩაიღო.

მკვლის ვაეონი

ჭველტა.
ვიღაც-ვიღაცას აწევბა.
– ბებო, გაეიჭვლიტე, – ყვირის პატარა ბაეშეი.
ადგილი გათავისუფლდა.
ბებია და შვილიშვილი წინ მიიწევენ თავისუფალი ადგილისაკენ, მაგრამ ის უკვე დაკაეუბოლა.
ისეე ლოდინი –
მაგრამ უმედეკოდ.

ვაეონი

სულ ახალი იყო, როცა იყიდეს. ცინცხალი ამბებით სახეე, თეთრი და შუეი ფერებით მორთული.

ხელიდან-ხელში გადადიოდა და თან ესმოდა:
– რა საინტერესო რამ წერია ამ გაზეთში, – ამბობდა ერთი.

– აბა! – უდასტურებდა სხვა.
მეორე ღღეს ქუჩაში ტალახში ამოსვრილი ასფალტზე დაფრიალებდა ფურცელ-ფურცელ. ხალხი ფეხს ადგამდა.

უცებ ქარმა გაზეთი ქალბატონს გაპრიალებულ ფეხსაცმელზე მიუგდო. ქალმა გაზეთი ბუნჯუნით მოიშორა და აწუწუნდა: – ეს ტალახიანი გაზეთი მკვლდა ახლა...

გაზეთს გული ეკუმშებოდა.
გუმწნ სულ ახალი იყო, ცინცხალი ამბებით სახეე.

200 გრამი სისხლი

საავადმყოფოში იიღისა და სპირტის სუნი იდგა. ნაცრი-სფერი კედლები სედიანად გამოიყურებოდნენ. ყველაფერი უხილავ ბურუსში გახვეულიყო.

მეორე სართულზე ლაბორატორიასთან ხალხი რიგში იდგა. კაცი ფიჭვბეში წავიდა.
მისი რიგიც დადგა.

– რამდენ გრამ სისხლს აბარებთ, ბატონო?!
– 200 გრამს, – იყო პასუხი.
ექთანმა ხელი მოხერხებულად მოათავსებინა და ადგილ-

ლიანა

მკვლი ლაბად თავზე წამოფარებული, ჩამოძინილი სამოსელი, ფეხშიშველა, წელში მოხრილი... დამკვანარი, გაზუნხული ხელები, გამურული სახე – ასეთია ლიანა; მისი სახელის გარდა, მასზე არაფერი ვიცი. იგი დადის, ყვირის, ეშინია ჩვენი. მერე კი ეკლესიის ეზოში შედის, თავს ზრის და მშვიდდება.

მისილ ლერმონტოვი

ვარ მადლიერი, ყველაფრისთვის ვარ
 გმადლობ, რომ შარად ვერ ტკივილთა მამკობს
 კონცის შხამს, ვენებას ცრემლით ნაზავს და
 მტრობას ვერაგულს მაზიარე გულუხვად რათა.
 გმადლობ, უდაბნოს ხეატს რომ ატან ჩემს
 გმადლობ, რომ ჟამი მე მარგუხე ცრუ, ბრმა
 ოღონდ ერთსა გთხოვ, მორჩილებით, -
 ამ მადლის ფრქვევას, დიდსულოვნად, ზღვარი
 დაულო.

ანა ახმატოვა

თავადღწეულს ყინვასა და ქარბუქს,
 სხეულს ცეცხლის ამო როკვა უკლის...
 და არსით რომ არ ველოდი აუგს,
 მაჯნას ჩემი წარეტაცნა გული.
 ახალი წლის ღვინო ლაღად ფრთებს შლის,
 სინოტივე შერჩათ ვარდის ღვრებს,
 ვგრძნობ, უსაზღვრო მონატრებით შემშლის
 მკერდში ექოდ ჩარჩენილი მეფარ.
 ქურდის პოვნა სულ არ არის მწელი,
 მის თვალთა ფერს მე ვუხამებ რითმებს,
 ოღონდ შიშს მკერის განცნა მძაფრი,
 ნაძარცვს მალე დააბრუნებს თვითვე.

ახანასი შიჭი

როგორც ტყის სუნთქვა მძიმე და შორი,
 კვეთის შუალამეს ქარბუქის რვალი,
 ბრაილა კოცონს ჩვენ შერჩნით ორნი
 და მოლოდინი შორეულ ზვალს.
 უჯანყებს დამეს ენები ცეცხლის
 მქანაულ ველებს ვრცელსა და ზეიადს;
 გულს ნაპერწკალიც არ ავრობს ღვინის
 და თავს ვერ აღწევს მოჯარულ წვედიადს!
 ალკების შფოთვებს არ ჰყავთ გამორჩე,
 განსლობით ტკაცუნს წებოვან წიწვებს...
 მითხარ, მკირფასო, შენ რა ვაღონებს,
 მიჩემს ხატკივარს ვიცი, რაც იწვევს!

იბორ სევერიანოვი

უპირტიშრა

ანანასები შამპანიურში! ანანასები
 გემო საამო შხეფთა სუსხით ალამგზნებს
 თავს ვგრძნობ მორვეში, ვთქვათ, ესპანურში.
 ან იქნებ რაღაც ნორვეგიულში!
 ვიმარჯვებ კალამს, სულს ქარს ვანდობ ვით
 ანანასები შამპანიურში, ვით მაჯისცემა
 საღამოების!

აერობლანთა ლაღი ნავარდი! აეტომობილთა
 ფროსონს ექსპრესთა ზოლი
 ვინ კონცის ზღვაში ნებეგრობს შარად! ვის
 მსხვერპლად ვიფუნა ერგუნა როლად!
 მშფოთავ ბანოვანთ ტლანტი სურნელით
 რომ ვიფის ტრაგიზმს ჩაეხანცელო ოცნებათ
 ანანასები შამპანიურში! ანანასები
 გაჭრა - მოსკოვი-ნავასკი! შამპანიურში!
 ბროღვეი-მარსი!

მარინა ცეპტაქაძე

მე მომწონს, რომ გრძნობთ სულში ტკივილს
 რომ გაუსაძლის ჩემს ტანჯვაში თქვენ არ
 რომ ოდნავადაც ლაჟვარდებში აჭრას არ
 ჩვენ ორთა წრფელი აღმაფრენა ოცნებით
 მომწონს, რომ ვიყო გულუბრყვილო და
 თავაშეებულიც... და არ მიხოვდნენ
 თუ უნებლიეთ მონიშნულ ზღვარს
 ქალური კდმა შეშფოთებით არ ტყეღეს
 მე მომწონს, მომწონს, რომ ხელგაშლით,
 თქვენი ალერსით გულმზურვალედ სხვას
 და თუ სხვის ბაგეს ბრმად მორჩილებს დღეს
 არ მწირავთ წყველით ეშმაკათვის თქვენც
 რომ ჩემს ნაზ სახელს ფიქრით თქვენი,
 ვერ იხსენებენ, ვერ ამხივენ, შორით
 შურანტელით არ დაუკლის - ალოღუთა!
 მთელი არსებით, მინდა ვითხრაო, ვარ
 მასხედ, რომ, ალბათ თქვენც არ უწევთ
 გწვათ სიყვარული ჩემი: იმად, რომ მყავს
 სევდა უთქვენო საათების ნისლეგში ღამის,
 რომ არ გვანატრებს თავს მთვარისთან
 რომ ჩვენს შერწყმულ ღანდს ცეცხლში არ
 და ვწუხვარ, რომ გრძნობთ სულში ტკივილს
 ვწუხვარ, ო, ვწუხვარ, - ჩემს ტანჯვაში
 თქვენ არ გაქვთ ბრალი.

ხე ნაყოფით იზნება

სმუკრად, ერთ ბედნიერ, თამარ და მამუკა არჩევანების შედეგად, თბილისურ ოჯახს ესტუმრობ. თვალს ახარებს ხუთი ერთმანეთზე უკეთესი გოგონა და ორი ბიჭუნა – ღამნები, უფროსი, ზრდილები, ნიჭიერი... ოჯახში სრული პარმონია სუფევს. ასე გაღაჭრით ამის თქმის უფლება მათებს, რადგან მათთან დიდი ხნის ახლობლობა მათეაძვირებს.

ოჯახი ტრადიციულია, ჯინსად ფეხებზე აღმოცენებული. მისმა თავიკაცმა, ვაჟაკობით ცნობილმა გოგამ არჩევანზე ველაფერი გააკეთა, რათა შეიღებინა წელში გამართლები ყოფილიყვნენ. შეიღებმა, რომ იტყვიან, ივარჯეს, შშობლებს იმედები გაუმართლებს და კარგი სპეციალისტები გახდნენ. მამუკას შეიღებ შეიღებ ჰყავს, კახას – სამი, ბავშვები, როგორც მრავალშვილიანი ოჯახისთვისაა დამახასიათებელი. ზედმეწიფით მორძალებული არიან, ხანდახან ხუთი წლის პარმარე და ორი წლის თვალე თუ წაცელებენ... მათი შემუხვარე ბედნიერი შშობლების გამომეტყველებას არაფერი შეუდრება. უფროსი გოგონა პატარავე ზრუნავს. დედა მუდამ აღდევნის მათ თვალს, ავირდება. წაბნე და შეუვაეს, თამარი ასეთი გაწინასწორებული რომ არ ყოფილიყო და უმართოდ დახარულიყო, ვერ შეძლებდა ასეთი მუდრიო სავისი შექმნას და ოჯახის დრსეულად გაძლივას. შეიღებს არ ახსოვი ვაკასიტეული დედა, ამბობსაც ქალიშვილითი შეიღება და შეიღება დედამთილ-მამამთილმა ნანატრი რაბლი. ვეულა სიყუთსან ვრავად, ამ ოჯახს თავისთავად დაბეჭებული ჰქონდა გავრეგებულის დანმარება და ხელის გავწევა. ოჯახის დედა ბებია-ბაბუამ ნიდა ვირვობიანამ და ვასილ ვარჯემანაც ასეთი სრულიყუთებით იცხვრებიან. ამდენად გამართლად ნათეკაში – „ხე ნაყოფი იცხვრება, ბორბიტი ხე არასოდე ვამოსისამს ვაყოფილი“.

– თამარ, თქვენ ბედმა გარგუნათ საპატიოზე საპატიო ხვედრი, ყოფილიყავით მრავალშვილიანი დედა, ეს თქვენი ჭეშმარიტი ბურქიდან მომდარება თუ სხვა რამ არის მშენებ?

– მამა ახალი გარდაცვლილი მეყადა, მისი ნებიერა შეიღი ვიყავი და, ბუნებრივად, საშინლად დავითარევე. მამის შორეულ შეიღებ გახლენი ვეხმხმებდი. ცუდად ვიყავი, ტოქსიკოზი მომეძალა. ნათია ორი წლის მეყადა, ვაი-ვაულაბით ვანდა შორენა. მალე მესამედ დავიფიქსიმბიდი, სულიერად დედაბუნდი, შშმის შემოპარე, მეგონა. მათ შორის შორეულ სასობორბო სხვაობის გამო, ვერ შეიღებლები სამი პატარის ვარდნას. დამხმარებელი კი მეყადა, მავრამ ეგვე-სიური არ ვიყავი, შეემა რომ მეყავი. თუქცა ვაკვირბობიერე, ეს იყო უდიდესი ტვირთი და პასუხისმგებლობა, ვერწნობდი, მიიღეი ძალისხმევის მიბოღებობა მომიხმებდა, რათა დამეძლია წინააღმდეგობა... არც მეუღლესთან მიღვრად კროსოვლების ვანდავდა. მის შეიღებებს უნდოდა ვიდრე ვეიორწინებდით და ჯვარს დავიწვრები, მამუკა ეკლესიური გახლდა (ამ თემზე ოჯახში ნაკლებად საუბრობენ, ამანე სასტუმრო ოთახში დამონანებელი უამარეა ხატი მიანიშნობდა). რადგან ეს ენებოდა ახალი სიცოცხლის დაბადებას, უნდა დაეძლია ვეულა წინააღმდეგობა, სულიერიც და ფიზიკურიც. ასე მოეკველინა სალომე. დანარჩენი ოთხის ვაჩენა უკვე ჭეშმარიტმა რწმენამ მავრანდა. ვინაც, ცოლავ ვერ ჩავიდენდი, რამდენსაც უნდა ვერგანებდა, უნდა ვამეჩინა. ნათია, შორენა, სალომე, ვერამი, გიორგი, პარმარე, თუქცე დმერთის წყლიობაა, ძალა, სრლის სიტყვიერე ეკლესიურობამ შემძლავა. უფლის ძალა მკრანისობის, რასაც ვაკვირე. ვიორგბმა მართლმადიდებლური გინნაზია დაამთავრე, ჩემი მიღვრად გახდა მამა ბესარიონ მენანვად. თავაკ მრავალშვილიანი, თერამბტი შეიღის მამა, თქვენი ვერნაღის წინა ნიშებრმა ვაუმეტი მისი ოჯახი, უკეთილშობილესი პიროვნება არის. მეექვსე შეიღები, პარმარეზე იმდენად ცუდად ვიყავი, ვეონათ, ხუთი შეიღი ობლად დამწერიდა. ექმები მირეყდნენ, არ

• ოჯახი

გამეჩრესა, მამის იყო თუ იყო, ჩემს სულში ბრბოლა კეთილსა და ბორბტს შორის, რწმენამ და მამა ბესარიონის მცდელობამ ვამარ-რეკა, მიმდევრად გამეძლი. მძღველივად ლოცუვბით, ზიარე-ბებით, კრჩინისის წმიდა ნიკოლოზის ეკლესიის მრველი ჩემთვის დღეცულობდა.

– ხვენი მამაქა ქალბატონები, ვფერი მეტად მატერიალურად ურწუნველყოფილები, ერთი-ორი შეიღის ფოლას ძლივს ახვრხებენ.

– გულბატკვინა, რომ ასე იქცევიან. შესწ აზრს ვერავის მოახვეყნობდაი გამოლოცვბობის. შეიღის სიყვარულს მეტად შეიერთბინ, რაც მეტი გვეყვს. ვიხარდნენ. ვერგდის მიღვანს, ერთმანეთზე ზრე-ნავენ, ერთმანეთს მთარეკლებინ, საოჯახო საქმეებში მეხმარებინ... როცა ვაკეთებდი, არაფერი მქონდა დავეძლავდი. არც ისე პატარები ვიყავით, მამუკა ოცდაცხრის იყო, მე – ოცდაოთხის. რომ ვიქცევი, ბედნიერი შეიღი გვეყოლებათო. ვერ დავიჯერებდი, ვეკლესიური თავისთავად და ბუნებრივად მიხდა. ვეულას ვურწვდი, ვანცვლის ის დედა ბებნიერება, რაც მრავალშვილიან ოჯახში სუფევს.

– თამარიო, თქვენ ხომ ექვით ხართ, გული არ აწეულებათ, რომ არ მუშაობთ?

– ჩემი სპეციალობა შეიღების ვზრდაში გამოძლავდა (იცინის). თუქცა, ზოგჯერ ენაბოს კიდევ. ვური ოლია იმუშოი ექმდა, დედი ლო ვატარეი სამსახურში, მე კი შეიღებისთვის ვეკლესიური პირადული ვეგრდებ ვადავდე. როცა შეიღებს ეუყურებ, არ ენა-ბობ, პირებთ, ვეუტობს. სწორად მოვიქციე, შეიღები ჩემე ვე-ლანე დიდი სიძღვერეა. ადამიანი ისე ვერ დაიხარბები, რომ მინ და გარეთ ერთნარად წარმეტყული იყო, ამისთვის მე ოჯახი ვირჩიე...

– სულ მოწვივიებული ხართ, როგორ ახვრხებთ ამხვლა ოჯახის გაძლივას, თანაც შეიღამ ვერ ფორმამში იმყოფობდით?

– ბურქით მშეიღ ვარ. ხასიათი მამის მომადან, დავშელებიდან მომდევამს. ვოქეთისის მეყას დამხმარე ქალი, ძიდა, ვერგდის მიღვანს დედა. გული მწედას, ჩემი დედამთილი, ზედმეწიფით კარგი ადამიანი. თამილა დღეკვირი ვერ მოესწერი ჩემს შეიღებს. აღრე გარდაიცვალა. არ არსებობს ადამიანი, მიმდონის და რამე წინააღმდეგობა ვერ დაძლიოს.

– როგორ მეუღლად მამუკა არჩევან?

– ვოქეთშივე საბავაჯობა. ვეკლესიისთვის მისახამდა მამა და მეუღლავა. ცდი ქმრისავ ქალი ამდენ შეიღს არ ვაჩინე. უდიდესი პასუხისმგებლობის გრწნობა აქვს. მარტო ის მუშაობს, ოჯახის მატერიალური ურწუნველყოფა მას აკისრია. რა თქმა უნდა, ბეერი მამ მამამთილ-უღვამთილსავან გვეურო. რაც ვაყვილო ვაკაჩინა,

ს რ ბ რ რ შ ე ე მ ნ ა შ მ ყ ა რ ი მ ჯ ა ს ი

მუღებები, რამდენადაც შესაძლებელია, უნდა ცდილობდნენ სიყვარულის სათიშობის აღორძინებას, რომ ორნი სამუდამოდ შეერწყნან ერთმანეთს და ერთ მილიანობად იქცნენ, რათა მათთან ყოველთვის იყოს შესაძენი — თქვენი უტყუარი იესო“.

— მამაო, ერთმა ვმარჯვლია მითხრა, ოჯახური ცხოვრება მინდა დავიწყო და ეს როგორ გავაკეთო სწორად? — უპირატესად ყოვლისა, უნდა ეცადოს, ისეთი გოგონა იპოვოს, რომ მის გულს მოეწონოს, რადგან ვეუბნები თავისებურად მოსწონს. არ უნდა ეცადო, რომ საცოლე მდიდარი და დაძაბნი იყოს, არამედ, უბრალო და მშვიდი. ანუ ძირითადი ყურადღება მომაძალო საცოლის შინაგან სილამაშეს უნდა მიაქციოს და არა გარეგნულს. თუ გოგონა საიმედო ადამიანია, თუ ქალის ხასიათისთვის საჭიროა დიდხანს აქვს სიმამაცე, მომაძალო ცხოვრებაში მოსალოდნელი სირთულეების ეს თვისებები ძალიან დაუხმარებელია მის მუღებებს. თუკი ამასთან ერთად მას დღეის შიშაც ექნება და მორჩილებაც, ისინი ხელისუფლებებისთვის შეგულებენ ამ წუთისთვის ბოროტი მდინარის მყარ ნაპირზე გადასვლას.

ქორწინების შემდეგ მუღებები, რამდენადაც შესაძლებელია, უნდა ცდილობდნენ სიყვარულის სათიშობის აღორძინებას, რომ ორნი სამუდამოდ შეერწყნან ერთმანეთს და ერთ მილიანობად იქცნენ, რათა მათთან ყოველთვის იყოს შესაძენი — ჩვენი უტყუარი იესო.

არ თქმა უნდა, თავიდან, სანამ შევიწყვიან ერთმანეთს, შეიძლება გავაკეთო სირთულეების წინაშე ადამიანდენ, მაგრამ ეს ყოველი საქმის დაწყებისას ხდება. რამდენიმე დღის წინ ერთ ბარტყს ვაკვირდებოდი. ის პირველად იყო საკვების მოსამატებელი გამაფრთხილო. საწყალოდ არ იცოდა მწერების დატყვრა და მიწასთან ახლოს დაფრინავდა; მთელი საათი დატვირდა ერთი პატარა ბუხის დასატყვრა. ეუუუურობდი და ფიქრობდა, რომ ნებისმიერი საქმის დაწყება რთულია. ამ სირთულეს განიცდის უნივერსიტეტმათავარებელიც სამსახურის დაწყების შემდეგ პირველ ხანებში, მონასტრის მორჩილიც სამონაზვნო ცხოვრების დასაწყისში. ასევე იქნება ოჯახური ცხოვრების შემთხვევაშიც.

— მამაო, დასაშვებია, რომ საცოლე უფროსი იყოს? — არ არსებობს კვლევისას წესი, რომელიც ამბობს, გოგონა ორი, სამი ან ხუთი წლითაც უფროსი თუა ვაჟზე, მათი ქორწინება არ შეიძლება.

ხასიათის განსხვავებაში წამოაბრძოლი თანხმობა ინახება

ერთხელ ჩემთან მონასტერში ერთი კაცი მოვიდა და გულსტკივლით მითხრა, რომ ძალიან დარღობდა ცოლიან მუღებით უთანხმოების გამო. მოუკნინდა და მიხვდა, რომ რაიმე სერიოზული მიზეზი სამახსოვრო არ არსებობდა. ამ კაცს საკუთარი „ბიჭები“ ჰქონდა, ცოლს კი — თავისებური, ამიტომ უჭირდათ საერთო ენის გამონახვა. ორი გაურანდავი ფიტარი რომ ავიღოთ და ერთმანეთს დავადოთ, მათ შორის ადგილები დარჩება შეუცვლელი, მაგრამ საკმარისია რანდით მოვაკლოთ ზედმეტი ნაწილები, რომ საკრავ დაუდებინო ერთმანეთს. ოღონდ გარანდება ერთი იარაღითაა საჭირო (აქ წმინდა მამა ერთ მიძღვარს გულისხმობს, რადგან სულიერი მამის დახმარება განსაკუთრებით შედეგიანი მამინაა, თუ ცოლ-ქმარს ერთი მოძღვარი ჰყავთ).

შეურებებელი ვუთხარი: „როგორ არ გესმით, რომ ხასიათითა

შორის განსხვავებაში ღვთაებრივი პარმონია იფარება? განსხვავებული ხასიათები პარმონიას ქმნის. წარმოიდგინე შენც ისეთივე რომ იყო, როგორც შენი ცოლია! ღმერთმა დავაფიქროს! აი, მაგალითად, შენ და შენი ცოლი ერთნაირად იოლად რომ ბრანდებოდით, თქვენი სახლიდან ხომ ქვა არ დარჩებოდა ქაჯზე! ორივე რომ ერთნაირად მშვიდი და რბილი იყოთ, სიარულითს დაგვემსგებოდით! ორივე რომ ერთნაირად ტუნქვი იყოთ, ერთად წახებოდით ვიჯოჯოხობაში. ორივე რომ მულანგველი ყოფილიყავით, როგორ დატვლებოდით ოჯახს? თქვენს შვილებს ხომ უსახლკაროდ დატოვებდით“.

სხვადასხვა ხასიათის შრობები უკეთეს შედეგს აღწევენ შვილების აღზრდაშიც. ერთი უფრო მეტად დაამუხრუჭებს, მეორე კი შთოქებისთვის მეტ თავისუფლებას უზრუნველავს. ორივე შრობობდა რომ ერთნაირი სიმაკერი გამოჩინოს, შვილებს დაკარგავენ, მაგრამ მამინაც დაკარგავენ, თუ ვეკლავთ ის კეთილს უფლებას მისცემენ. თუ დღე-მამას განსხვავებული ხასიათი ექნება, ისინი წინასწარობას შეინარჩუნებენ.

ურთიერთპატივისცემა მთავარს შორის

ღმერთი ბრძნულად განაგებს ვეკლავებს, ცოლს ერთ თვისებას ანიჭებს, ქმარს — მეორეს. უფალმა კაცს სიმამაცე მისცა, გამოსავალი რომ მიძებნოს რთული სიტუაციიდან და იძიებოს, რომ მას ქალი დაუმორჩილოს. ღმერთი ასეთსაც სიმამაცეს თუ მისცემდა ქალს, ოჯახს ვერ შეინარჩუნებდნენ.

წმინდა წერილი ამბობს, რომ „ქმარი არის თავი ცოლისა“, ღმერთმა განაზღვრა, რომ ქმარი უპირატესი ძალაუფლებით იყოს აღტყურელი. ქალის ბატონობა ქმარზე დღეის მურცხოფივაა; ღმერთმა ჯერ ადამი შექმნა, რომელმაც თქვა თავის ცოლზე „აქ ენი ძალად მუღთავიანი ჩემი და ხორცი ხორცია ჩემთაგანი“. სახარება ამბობს, რომ ცოლს ქმრის უნდა ემხროღეს არ პატვო სცეს მას, ქმარს კი უყვარდეს ცოლი. პატვიცევაში სუფეს სიყვარული. რაც მიყვარს, იმას პატვის ვცემ. რასაც პატვის ვცემ, მიყვარს კიდევ, სიყვარული და პატვიცევა სხვადასხვა მცენებები როდა; ეს ერთი და იგივეა.

მაგრამ ადამიანები თავს არიდებენ ამ ღვთაებრივ პარმონიას და არ ესმით სახარების სიტყვების აზრი. ქმარი არასწორად იგებს სახარების სიტყვებს, თუ ამბობს: „შენ უნდა გემზოდეს ჩემი“. თუ ცოლს მისი ემინია, როგორა ვაგვებოდა ცოლად?! ან ცოლბებს უკვირო: „რატომ უნდა ემზოდეს ცოლს ქმრის? ეს რა რელიგიაა!“ მაგრამ წმინდა წერილი ამბობს: „სიბრძნისა და შიში ღმრთისა არს“. დღეის შიში არის მისი პატვიცევა, მოქრძალეობა, სულიერი თავმდაბლობა. ეს შიში მოწვივებს ისევე.

ის თანასწორობა, რომელსაც დღევანდელი ქალები ესწრაფიან, მხოლოდ გარკვეულ დონეზეა გამართლებული. დღეს ისინი მოუპირებ, ხმას აძლევენ არჩევნებში. ამის გამო ისინი რაღაც არავანსალი სულით დაავადდნენ და ფიქრობენ, რომ ვეკლავებში თანასწორიანი არიან ცაცქითან. რა თქმა უნდა, ისინი ერთნაირები არიან, მაგრამ თუ ქმარს არ უყვარს ცოლი, ხოლო ცოლი პატვის არ სცემს ქმარს, ოჯახში უთანხმოება იწყება. ადრე ცოლ საქციელად ითვლებოდა, თუ ცოლი ქმარს ეწინააღმდეგებოდა. დღეს რაღაც თავხედური, თავაშვებული სული გამეფდა. რა კარგი იყო იმ ძველ დროს! ერთ ცოლ-ქმარს ეცინებოდა. ქმარი დაბალი, უმუხვადიც კაცი იყო, ცოლი კი მაღალი, ვილიათური აღვაფობის! ამ ქალს მატრის უკეთესი ურძმანდ ერთი ცენენერი ტკირთის გამძობტანა; ერთხელაც

ფარღის გასსნის 1916

თავაშვილების ოჯახი არ იყო თეატრალური. შორეულ წინაპართა შორისაც არ მოიძებნება მსახიობური ნიჭით გამორჩეული ოჯახის უფროსი. სესილიას მამა დიმიტრი თავაშვილი, ამ დროის ვეჯა ინტელიგენტის მსგავსად, თეატრის მოყვარული იყო მხოლოდ.

მისწრებული სიტყვა, ზურბოძა და მხარულეპა საერთოდ დამახასიათებელი იყო ამ ოჯახისათვის. იწებ ამიტომაც მიუყვებდით გული ადამიანებს დიმიტრი და მარამ თავაშვილებისსკვრ. იმხანად ისინი ბათუმში ცხოვრობდნენ. მათ ხშირად სტუმრობდნენ უახლოესი ნათესავები: ექვთიმე და ალექსანდრე თავაშვილები, ცეცილია, ეკვლია და ალექსანდრე წუწუნავეი. მგვირბები: შალვა დადიანი, ვლად ახრთიყაშვილი და სხვები... დიმიტრი თავაშვილის ოჯახში შუკრებლნი მსჯელოდნენ, კამათობდნენ. მათ შორის უტყეა მხოლოდ პატარა სესილია იყო. სწველებითაც ანუ და რნავარი ისე მიუწვებოდა ხოლმე, რომ საუბარში ვართული მშობლებითაც იმე წვეებდნენ, ბაგების ძილის დრო რომ იყო. ასეთივე მონღოლმითაც ავირდებოდა პატარა სესილია, როდესაც გურთიდან ჩამოსული ნათესავები მოივრდნენ თავს, ამისხორულდა მათ შიით დაწქარა ნიჭიდან სახეებს, დაფორნად ხელებს, დიბოს, შურას... ეტყობა, ამჟავრა შუკრებები უფრო მეტად იყო მისთვის საინტერესო, ვინაიდან სწორედ სოფლები ნათესავების წასვლის შემდეგ ვერ იძინება ხოლმე დადიანს. შორეულ დილათაც კი დიდი სარკის წინ სკამს დაიდგამდა, ხელ მიზრებულოდ მოკლავდიდებოდა და წინა დღის ხან ერთ სტუმარს ასახივრება, ხან - შორეს.

ამ წლებში ბათუმს ჯერ საკუთარი თეატრი არ ჰქონდა. სწორედ 1912 - 1913 წლებში ჩამოვიდა აქ შალვა დადიანი, რათა სავეულებლო ჩაეყარა პროვინციული ქართული დრამატული თეატრისათვის. დასის წამებან მსახიობთა შორის იყო იმხანად ცნობილი მსახიობი ელი ახრთიყაშვილი, რომელმაც პირველსავე სეზონში სამიანი წარმოდგენის დადგმა განიზრახა ბაგუქებისათვის. წარმოდგენას ეწოდებოდა „ვეჯილია შორის“. ერთ-ერთი ვეჯილის როლზე მან მიასეუთა შეიძო წლის სესილია. მოხდა საცერება - ბაგუი, რომელიც საკუთარ სხვში გატაკებით და თამაშად წარმოდგენდა ხან ერთ ნაცრობს, ხან შორეს, ნაწილად სპექტაკლის მოლოდნიში, საწინადად ავილდა, მალ დაკარე, თამაშმა და გართობას სულ მინება თავი, სარკის წინ გამართული წარმოდგენებით შესევიტა. სპექტაკლის წინა დღესაც კი აღებნებოდა ბაგუის დასამწვდიდებლად ექმბის დახმარება გახდა საკუთრი.

მეჩუთის 1914 წლის 6 თებერვლიდ გამიართა ბათუმის თეატრში. აქ სესილიას უტყე აწველილი უნდა განესხივრებინა დანარჩენ ექვს პეტომან ერთად. „დარბანში რომ შეეს ჩაქრა, ხმავრი მწყდა და საყავა ფრად უნდა განსხივლიყო, არაჩვეულებრივი განცდა დამეუტყობა, - იგვრებდა ქალბატონი სესილია, - იბძრონიდლო ბათუმის თეატრის ძილი-ძილოდ მეკურნებოდი დაკორიაცია ზღაპრულ სამავროდ გადავიტა და მულდერებამ სულ-ფეხი შემებრა“...

სპექტაკლი დაშივრდა. დარბანში ადარბინი იყო. პატარა „მსახიობს“ შინ წასვეყვანად მიავითხეს, მაგრამ ის მინეც ამ იძიროდა ადვილიდნად. განა ეს გასაკვირი იყო? მის ცხოვრებაში შემოიჭრა სესიის დემუტულება...

კომისარიატმა მოსწავლეთა თვითმეკმედი დრამატული წრე ჩამოაკაგა. ქალთა პრეველი გინმანდომ ამ წრეში სესილია თავაშვილი გაგზავნეს. ასე „გადასალდა“ იხურობტი წლის სესილია თავაშვილი არათეატრალური ოჯახიდან ქართულ თეატრალურ სამავროდ.

სესილია ჩაირიცხა ფიდავას სტუდიაში. ამ დროს ის გინმანბის შერეულ კლასში სწავლობდა. სწორედ სტუდიაში შეიგნო მან ხელონეუბის ცხოვრებასთან შეიღორ კემბობის აუცილებლობა. სიმართლის თქმა ცხოვრებამც იციდა და შემოქმედებამც მართალი იყო. ორევე ერთად ცხოვრებააო, ამბობდა. ადვილიად არასოდეს უცხოვრია. გულსიკვნიც ბევრი შეუვეღრია, გაგვრევეცა, მაგრამ ბუნებით მანიც ობიექტისტი იყო.

1926 წელს სესილია თავაშვილმა სტუდია დაამთავრა და ჩაირიცხა რუსთაველის თეატრის დასში. ამ დროისათვის თეატრის სათავეში ჩაუდგა ნანდორ ასხელები, სესილია მას პირველად უმუალოდ სტუდიის მისაღებ გამოცდებზე შეუხდა. ამ შეხვედრამ დიდი შობაბეჭდილება მოახდინა მომავალ მსახიობზე და თითქმის ნახევარი საკუთრის შემდეგ ასე იხსენიება: „1922 წელი. საგამოცლო კომისიამან არანა კ. მარჯანიშვილი, ა. ფიდავა, სხვანი. არის კიდევ ვილაც უცნობი, რომლის სახემაც ამალევიდა. ეს სახე მკაცრი იყო, მლიერი. მზრნა მახვილი, ამევე დროს დამეყვლეა აზრი, რომ თუ ამ კაცს მოვწევნიტობ, მაგრნა მსახიობობა.“

რუსთაველის თეატრში სესილია თავაშვილის პრეველი როლი გაგზავნა. ა. გლეგობის პეისაში „ზაგუტე“. მისი ცხოვრული სახე სპექტაკლის მინაწილესზე შეუწმენველი არ დარჩენიათ. ვასო გომიძე-მეხილი იხსენიება, რომ ირავლო გამრეველი, რომელიც ვოველ წარმოდგენებზე მიდიოდა, რა საქმეცაც არ უნდა ვოეოლიოდ დაკევებული, სესილიას ეპიზოდი რომ მოახლოვდებოდა, ვეჯილიდურს თავს ანევიტებდა და აგზავნებდა - კონცერტის მოსასმენება მიდივარო.

მოკვდინათი სესილია მარჯანიშვილიან გადვიდა შორეუ სახე-ლმწიფი დარბის თეატრში. 1930-1933 წლებში ამ თეატრის სპექტაკლების უნაწილესობა მარჯანიშვილის ეკუთვნობდა. „ყოლიდის ბოქამში“ თავაშვილიდ ანეას როლზე იყო დაწინაწილი. არც ერთ რეჟერტიციანზე არ დაუვიანია, არ გაუცდიწა. უნახლბროდ ბეზინბერი იყო იმის გამო, რომ ვოველედ უხვლოდ მარჯანიშვილის, ანეას როლი ერთ-ერთ საინტერესო სახედ იქცა როგორც სესილიასთვის, ასევე ქართული თეატრის ამ პერიოდის ისტორიაში.

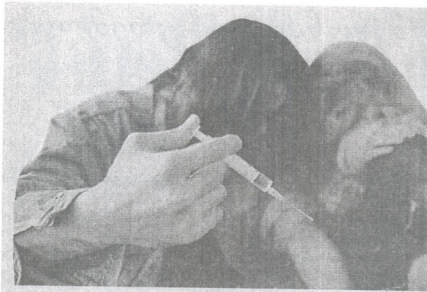
მოკვანებით მარჯანიშვილმა დატოვა თბილისი. დაბოლბული თეატრის პირველ ახალ წარმოდგენად განიზრახეს „ნინოშვილის ვურია“, ვინაიდან შალვა დადიანის ამ ინსცენირების დადგმას პიერედად მარჯანიშვილიც, სესილია დაწინაშა, კინსტრენის როლზე, რომელმაც მოხიბლა მაყურებელი ფერმტრალიად, განსწამებლ სახით, გასაოცარი სინაშითა და ექმბამოსხილბით.

კვადე ცოტეცა და, რუსთაველის თეატრმა დაკარგა ასხეტილი, არასადროს არ მამანდა თავაშვილი, რომ ეს დიდი ხელოვანი მხოლოდ ერთ თეატრს დაკლდა.

როული იყო მსახიობის პიარი ცხოვრებაც - დავრედა ოჯახი, დარჩა მარტო პატარა დაბიოსან ერთად, რომელიც სწროლად დამოუცილებლად გაზარდა. ცხოვრებამ იმითავივე ქელისა და მამაკაცის როლი ოჯახში ერთდროულად მას დაეკისრა. ასე იყო მისი სიცოცხლის უკანასკნელი დღემდე. მუდმივმა ზრუნვამ მზრად ოჯახზე,

მოკვანებით 1921 წელს. საქართველოს განათლების სახალხო

ნაგზარ უპუხლტ ნარკომაზას?

ნარკომანა კვლავ რჩება საზოგადოების უმთავრეს პრობლემად. ამჯერ მტკვრელები ჩვენს გარშემო არსებული არაერთი შემამოთხოვლელი ფაქტი თუ ტრავმულად დასრულებული შემთხვევა: ძირს მიმოხრული შპრიციები, უხარო მზერა, დაზარეული ოჯახები, დამოკიდებულება წამალზე, რომელიც ვაუსაძლისი ხდება როგორც ნარკომანისთვის, ასევე მისი ახლობლებისთვისაც, წამლის მოძიების გზაზე ჩადენილი დანაშაული და ბოლოს სიკვდილი. და მანც, რატომ ირჩევს ადამიანი ამ საშიშელ გზას, რატომ ხდება ნარკომანი? ღირს კი ეს „სიამოვნება“ ამდენ უბედურებად?

გვესაუბრება მანანა ლულუაძე, სოციალურ-ფსიქოლოგიური დახმარების ცენტრის „ნღობის“ ფსიქოლოგი.

-6 არკომანა მთელ მოსფლიოში ძალიან მნიშვნელოვანი პრობლემა, ამ მხრივ არც საქართველოა გამონაკლისი. საეკლავლო მდგომარეობის ამსახველია სადარბაზოები და ეზოები, სადაც ნარკომანების უამრავ ნაკვალევს აღმოაჩენთ.

სულისშემძვრელია გადაცემები ტელევიზიით, რომლებიც ეხება ნარკომანიას. ჩვენს ცენტრში უშუალოდ ამ პრობლემასზე არ ვმუშაობთ, მაგრამ ცალსახაა, რომ დღეისათვის ჩვენს ქვეყანაში მთავარი პრობლემა არის დამოკიდებულება ნარკოტულ ნივთიერებებზე, ვაძლევთ რეკომენდაციას, რომ მიმართონ სპეციალიზებულ დაწესებულებებს, სადაც შეუშავებელია სპეციალური მიდგომები, პროგრამები და ა.შ. მაგრამ ნარკომანიის პრობლემა მასწუებს არა როგორც ფსიქოლოგს, არამედ გულს მიფორიაქებს როგორც მოქალაქეს, როგორც ქართველს და როგორც დედას.

- როგორ ხდება წამალზე დამოკიდებულება ე.წ. დამწყები ნარკომანი? შეუძლია „გადააგდოს“ წამალი მამინ, როცა მოისურვებს?

- მომხმარებლები სხვადასხვა გვეუფებად იფოფიან, იმის მიხედვით თუ რა სისხრით იღებენ ნარკოტულ ნივთიერებას. პირველ, ვეწლავ მსუბუქ ჯგუფში არიან ის ადამიანები, რომლებიც იმითადა კანტყურად იღებენ ფსიქოტულ ნივთიერებებს, ატარებენ ექსპერიმენტებს და მათ პირობითად ექსპერიმენტატორებს უწოდებენ. არიან უფრო სერიოზული, ეპიზოდური მომხმარებლები, რომლებიც სიტუაციურად მოიხმარებენ ნარკოტულ ნივთიერებებს; შემდეგი კატეგორია მუდმივად მომხმარებლები, რომლებიც შეიძლება

ჯერ კიდევ არ არიან ნარკომანები. ბოლო ჯგუფში არიან უკვე ჩამოვლებული ნარკომანები, ანუ ტოქსიკომანები, რომლებსაც აქვთ პათოლოგიური ლტოლვა სხვადასხვა ფსიქოლოგიური ნივთიერების მიმართ. ამას ვეწლავფერს გამოსატული სამედიცინო და ბიოლოგიური შედეგები აქვს.

- ისინი შეიძლება ავადმყოფებად ჩავთვალოთ?
- საქმე ისაა, რომ სპეციალისტები ახლაც კამათობენ ამაზე. სამედიცინო მერყენალობა ვეწლავ ამ ჯგუფისა არის დასაბლოებით ერთნაირი.

- როგორ ფიქრობთ, რატომ უნდება ადამიანს სურვილი, ჩაატაროს თავზე ექსპერიმენტი? რა ხდება, რა ფსიქოლოგიურ მდგომარეობაშია ამ დროს, რა აწუხებს?

- ამასი ძალიან ბევრი ფაქტორი თამაშობს როლს. მათ შორის ფსიქოლოგიური, სოციალური, გენეტიკური, სამედიცინო. ვერ დახატარალებთ „ცულ“ ცხოვრებას, რადგან ეს ხდება ვეწლავან - განვითარებულ და ჩამორჩენილ ქვეყნებშიც. საერთოდ, ბოლო წლებში ფიქრობენ, რომ პრობლემის პრევენცია უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე მძინების ძიება ამ შედეგების აღმოფხვრა. პრევენციის საკითხები ფაქტობრივად კამერშია იმისთან, რა კითხვაც იქვენ დასვით - როგორ მნიშვნელოვანია, როგორ აღუზაროთ ახალგაზრდა თათა, ჩვენს შეილები ისე, რომ დაეკმზაროთ მათ, თავიდან აიცილონ ეს დამლუბველი გზა. რა უნდა გააკეთონ ოჯახში, სოციალურმა ინსტიტუტებმა იმისთვის, რომ ეს არ მოხდეს. ვეწლავ ერთხმად ხაზს უსვამს სულიერი ფასეულობების მნიშვნელობას ახალგაზრდებისთვის. ადამიანი ვინსალი არჩევანისეყ უნდა მოხდეს გადაზრა. პრევენციისთვის ძალიან დიდი მნიშვნელობა აქვს ვანსად არჩევანს. ეს ნიშნავს არა მხოლოდ უარს ნარკოტულ ნივთიერებებზე, არამედ არჩევანს რაღაც კონსტრუქციულის, ვანმართების, პრაქტიკურის სასარგებლოდ (სპორტი, ხელოვნება). სწორი არჩევანისეყ ახალგაზრდებს სჭირდება წარმართა ოჯახისა და მისწავლებლებისსაკან, მაგრამ არა იმდენად დარწმუნებით, რომ თავი შირს დაიჭირონ ნარკოტულებისგან, არამედ პირადი მავალითით. ახალგაზრდებს ხშირად სჭირდებათ ხოლმე გამწნევევა და შეეუწლიანება. მავალითად, სპორტში ჩამწული ახალგაზრდები შეიძენენ ისეთ ფასეულობებსა და უნარ-ჩვევებს, რაც მათთან დარჩენა მთელი ცხოვრების მანძილზე, ძაღზე მნიშვნელოვანია საკუთარი თავის რწმენა, დისციპლინა, გუნდური მუშაობა, ე.წ. სამართლიანი თამაშის წესებით მოქმედება. მათ ეძლევათ საწუალება, ვადჭრან სხვადასხვა ეთიკური პრობლემები შედარებით უსაფრთხოდ სათამაშო მოუღანზე, რასაც შემდეგ წარმატებით გამოიყენებენ რეალურ ცხოვრებაში. სპორტი

ასევე აუმჯობესებს ფიზიკურ განმრთობას და იძლევა კეთილდღეობის განცდას.

-საძილე საშუალებები ან დამაწყნარებელი წამალი შეიძლება მივიწინიოთ ნარკოტიკულ საშუალებებად?

- ტრანკვილიზატორებზე დამოკიდებული ადამიანი ნარკო-მანად ვერ ჩაითვლება, თუმცა ამ ნივთიერებზე დამოკიდებულება შეიძლება ჩამოყალიბდეს. ხშირად ადამიანებს აქვთ გარკვეული ფსიქოლოგიური პრობლემები, რომლის გაცნობიერებაც არ ხდება უმეტესწილად; პრობლემის გადაჭრის მაგივრად იწყებენ ნაცნობ-მეგობრებს რჩევით სხვადასხვა წამლების მიღებას, რომელიც ან ეფფორიისმაგვარ სასიამოვნო განცდას იწყებს, ან შფოთვის ან დამქვეითებელი გავლენა აქვს და ადამიანს თითოეტი უჭირს ამის გარეშე არსებობა.

- რას ურჩევთ ამ ტიპის ადამიანებს?

- პირველ რიგში, გავისხენით, რომ მხოლოდ ინდივიდუალურად შერჩეული და დღობრებული წამალი არის წამალი, ხოლო არასწორად მოხმარებული შეიძლება საწამლაკი იყოს. ყველა წამალს აქვს თავისი გვერდითი ეფექტი. არც ერთი წამალი, მათ უმეტეს, ტრანკვილიზატორები არ არის იმისთვის, რომ ადამიანმა მთელი ცხოვრების მანძილზე მიიღოს ან პერიოდულად მოიხმაროს, როცა ცუდ ხასიათზეა, ან რაღაც პრობლემა აქვს. უნდა გვახსოვდეს, რომ პრობლემები წამლებით არ გადაიჭრება. ყველა ადამიანს აქვს

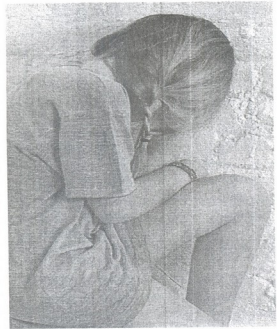
რაღაცის უნარი, შესაძლებლობა, ნიჭი, მაგრამ უმეტესწილად პერიოდში - არა აქვს შესაძლებლობა, გამოიყენოს ეს. დანახვის საკუთარ თავსაც და საზოგადოებასაც. ამ დროს ის ჩინში მოწყვედულად გრძნობს თავს, ამიტომაც ცდილობს ხილმე ე.წ. დამამშვიდებელით გაანეიტრალოს წუხილი და შფოთვა.

- გამოსვლა რა არის?
- ყველაზე კარგია, მიმართონ სპეციალისტებს.
- კონკრეტულად ვის?
- ფსიქიატრებს, ფსიქოლოგებს, ფსიქოთერაპევტებს, როგორც არასამედიცინო სექტორში, ისე სახელმწიფო დაწესებულებებში და მათგან მიიღონ კვალიფიციური რჩევა წამლების მიღებასთან და ფსიქოლოგიური პრობლემების გადაჭრასთან დაკავშირებით. რაც შეეხება ასაკს, არაფერია არ არის გვიან. შეიძლება 40 წლის ასაკში სპორტულ კარიერაზე არ იფიქრო, მაგრამ იფიქრო კუს ტბის გარშემო ფეხით სიარულზე, ტყეში გასვრინებებზე და, საერთოდ, გავისხენო ბავშვობა, ის, რაც გვიყვარდა ძალიან, პობი ან ინტერესი, რაც სულიერი სიამოვნების მომტანი იყო. 35-დან 45 წლამდე არის კრისისული ასაკი, როცა დგება დრო, მარადიულ ფასეულობებზე დასაფიქრებლად.

განაან ცივილიზაციული

ერთად მივიძიროთ

მ ა რ ტ ო ს უ ლ ი

მართლაც და, რატომ რჩებიან ადამიანები მარტო? - დამოუკიდებელი, არც ისე მარტოვია ამის განსაზღვრა, რადგან ახალგაზრდობაში არაყინ ფიქრობს იმზე, რომ შესაძლოა მარტო დარჩეს. მარტოდ დარჩენას ხშირად უარბაო რამ განსაზღვრავს, მათ შორის ადამიანური ღირებულებების ნუსხა, სადაც ჩვენი ბედნიერება იმზეა დამოკიდებული, რას ვაწყებთ პირველ ადგილზე - სულიერსა თუ მატერიალურ ფაქტორს. ამას ემატება: მსოფლიმზე

დელია, გემოვნება, შეხელებები ანა თუ იმ საკითხზე და ა. შ. თუ ყოველივე ეს მთორ ადამიანის ღირებულებების დამთხვა, მარტო დარჩება არ გვიწერია. სხვა შემთხვევაში, სულიერმა დიკომფორტმა შეიძლება ისევე მარტობისაკენ გვიბიძგოს, რაც იმზეც არის დამოკიდებული თუ რამდენად „ვერუვით“ ჩვენს თავს, ჩვენს ჩვევებს, მისწრაფებებს და რამდენად გარდავიქმნით ყოველივეს სხვისი ბედნიერებისათვის. ალბათ, ამიტომაცაა, რომ, როგორც ფსიქოლოგები ამტკიცებენ, უფრო ხშირად, ეგოცენტრული პიროვნებები რჩებიან მარტო, თუმცა, გამოუსწორებელი აქვს არსებობენ. ხანდახან საკითხი, ნაზი გრძნობების ადამიანებსაც უჭირთ ცხოვრებისეულ სიმძლეეობთან, არამარ უთითებობითან შეგუება... და ამ დროს ცხოვრებია მარტობა... რომელიც არაერთი შემთხვევაში არ უნდა ვაქციოთ ტრაგედია, რადგან... რადგან თითოეული ადამიანი თავის წილ ტკივლად იტანს, თავის წილ შეიძლება დგას...

ალბათ, ბევრს გაუნდად ამ თემაზე კამათის სურვილი და თავისთავად მართლებაც იქნებოდა, რადგან სამწუხაროდ, ეს „წყლი“ თანდათან იმატებს, ტკივილებიც იზრდება და თუ ცალკეული ადამიანი ამ ტრაგედიას პიროვნულად გადაიტანს, ერის დაღუპვის

პროცესს... ნამდვილად ვერ შეაჩერებს. ის ფაქტი, რომ საქართველოში სრულსაკონიანო ძალზედ დიდი ნაწილი მარტობელაა, ვინა, არ ვინა, უკვე ქვეყნის მომავალზე გაფიქრებს - ჩვენს გაჩენილ თუ გასაჩენ შეიძლება, რომელთაც, ვინ იცის, რა ბედი ელით, როცა საკუთარ ქვეყნში სასურველ პარტნიორს ვერ შეარჩევენ (ან ვერ შეხვდებიან)... და რწევა საკუთარ „მე“-ში მიბნეული უარბაი ქალური თუ მამაკაციური ღირებულები შეუცნობი და დაუზარავი...

აინიშნულ თემაზე საუბრისას, ერთმა ჩემმა ახლობელმა ყველაფრის მიზეზად ადამიანთა ურთიერგაუცხოება და გულგრილობა დაასახელა. სამწუხაროდ, ამ ტენდენციამ მართლაც შეარად გაიღვა ფეხები ჩვენში, მაგრამ მარტობისათვის ხომ უკეთეს განსჯი და დადასტოვებულზე? ე.წ. ალბათ, ყველას ერთად მიგვიძიებს ბრალი - ჩვენი კარჩაყვტილობით, გულდაზურულიობით, მხოლოდ საკუთარ თავზე ფიქრით და სხვის ბედნიერებებზე უზრუნვის მოთხოვნილების დაკარგვით...

თუმცა, ალბათ, განსაკუთრებული თემა აქ მინც მამაკაცებს ეკისრებოთ. ისინი ხომ უფუდად შექმნა „ხატად თვას“, რათა „ძთავრობდნენ იფინი ყველას ქვეყნისა“... დაბ, პირველი მამაკაცი შექმნა უფა-

ქიდეპ ერთი ბეპეჩეპეპე

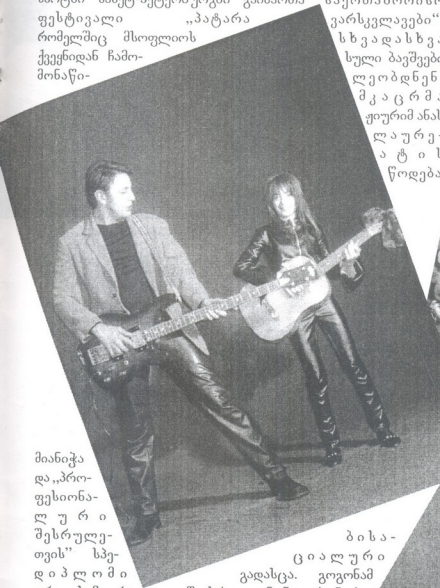
კომპოზიტორისა და მომღერლის ეთერ ჭვლიძის ღვთისმშობლის საოცარმა მუსიკალურმა ნიჭმა გაგრძელება მის შვილიშვილში – ანა სირაძეში პპოვა.

12 წლის გოგონას წარმატებათა ნუსხას ამ განაფხულზე კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი გამარჯვება მიეძღვა. მარტში სანქტ-პეტერბურგში გაიმართა საქრთაშორისო ფესტივალი „პატარა ვარსკვლავები“, რომელშიც მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნიდან ჩამო- მონაწილეობა

და ჯორჯ მაკლის, სიუზი კვატროსა და კრის ნორმანის, ბარბრა სტრეიზანდისა და ომარ შარიფის პაროდიები ასახიერებდნენ. კლიპის იდეა და რეჟისურა ანრი ჯოხაძეს ეკუთვნის, ტექსტისა და სიმღერის ავტორიც თავად გახლავთ. ქართული ესტრადის ცნობილმა წარმომადგენლებმა გულწრფელად მიულოცეს უმცროს კოლეგას შემოქმედებითი წარმატებები და დაბადების დღის აღსანიშნავად სიმღერებზეც მიუძღვნეს.

ახლან ანა სირაძე მონაწილეობდა გოგი დოლიძის სახელობის ფესტივალში, სადაც ქართულ ხმებთან ერთად სახელოვანი ბებიის „ჭადარა თბილისი“ შესარულა და გამარჯვებაც მოიპოვა. წლებულს უკვე პეონა და გასტროლები საქართველოს რეგიონებში.

ახე რომ, მიზანდასახული გოგონა მონღოლებით ცდილობს

მიანჭა და „პროფესიონალი“ სპექტაკლის შემსრულებლების” სპექტაკლის ორი სიმღერა

ბისა- ციკლი გადისცა. გოგონამ შესარულა: ნუნუ გაბუნიას „მადალი ცაო“ და რუსული სიმღერა „Земля моя“.

აღსანიშნავია ისიც, რომ პატარა მომღერალმა სხვა კონკურსებში მონაწილეობის მისაღებად უამრავი მოწვევა მიიღო. სამშობლოში დაბრუნებისთანავე, მილოცვებისა და ჟურნალისტებთან ინტერვიუების პარალელურად, ანას სერიოზული და პროფესიული მუშაობა მოუხდა კლიპზე, რომელიც ანრი ჯოხაძესთან ერთად ჩაწერილ დეკეტზე გადაიდგეს. მისი პრეზენტაცია 12 მაისს ანას ოქროს დაბადების დღის დღეს დაამთხვეს და „ბერეონში“ ულამაზესი ფეიერვერკის ფონზე უჩვენეს. კლიპის მთავარი ორიენტილობა კი ის გახლდათ, რომ ანა და ანრი ცნობილი მომღერლების – შერლინ მონროსა და ელვის პრესლის, მაკელ ვეკსონისა და დაიანა როსის, მადონასა

ქართულ შოუბიზნესში და მკვიდრებას და მკვიდრებისა და მაკვიდრების გულის მონადირებას. თუმცა ეს ვეველავერი არ არის. ამ ზაფხულს ბულგარეთში მიწვეული საერთაშორისო ფესტივალზე, ოქტომბერში კი ერევანში გაემგზავრება უმცროსი მონაწილეობის მისაღებად. ამასთან, უახლოეს მომავალში პატარა მომღერალი ანრი ჯოხაძის ახალ სიმღერაზე სოლო კლიპის გადაღებას აპირებს.

დარეკან ანდრეასი

„მისან კალუმს“

-მულამ ვცდილობ, სახლიდან გამოსულმა ვეწლა პრობლემა დავივიწყო, თანამშრომლებს მოვეფერო, შეეპო, განწყობა აუშმალო, ისინი ხომ პატარა პაციენტებს ემსახურებიან, რომელია განმრთვლობა, სწორი აღზრდა განაპირობებს საქართველოს ბუნდერი მომავალს.

ასე დიხყო ჩვენთან საუბარი პირველი კლინიური საავდმყოფოს ბაზანე არსებული ძმები ზუბალაშვილების სახელობის პედატრიის კლინიკის დირექტორმა, ინგა მამუჩიშვილმა. კლინიკისა, რომელიც თბილისის სამედიცინო უნივერსიტეტის პედატრიისა და მონარდთა მედიცინის კათედრის კლინიური ბაზაცაა.

ქალბატონი ინგა ტრადიციულ თბილისურ ოჯახში დაიბადა. მისმა ბავშვობამ ექიმობაზე ოცნებაში განვლო. პატარაობისას მასთან გასასინჯად მისულ ექიმს იმდენ შეკითხვას უსვამდა, მურნალი წესიერად მის გასინჯავსაც ვერ ასერხებდა. მართალია, შემდეგზე ოჯახში ოზრდებოდა, მაგრამ ყოველთვის უყვარდა სოციალურად გატორვებულ ბავშვებთან ურთიერთობა. პატარაობიდანვე ხმალომოდებული იბრძოდა სიმართლისათვის. დღესაც არავის პატიოსნ ტყუილსა და უსამართლობას. იგი მამას, ბატონ ვიდრდის, პროფესიით ექიმსა და თვითნასწავლ მხატვარს, დედას, ქალბატონ ციალას, დერმატო-ვენეროლოგს, რომელმაც მთელი ცხოვრება ერთდერთი ქალიშვილის აღზრდას მიუძღვნა, ხშირად თხოვდა სხვების დახმარებას. ინგა თბილისის 85-ე საშუალო სკოლაში ნიჭურ, აქტიურ მოსწავლედ ითვლებოდა. მას ერთხელ ერთ-ერთი ინგაჟის მეტადინებოდა დაეკაუს. მოსწავლემ არ დაუჯერა. ინგაჟის მიზანს ვერ მიაღწია. ამის გამო მთელი კვირა ტრიოდა და სკოლაში აღარ მიდიოდა, თუმცა პირველი გულისტკივილი მაინც ის იყო, რომ ქართულ წერაში ოთხიანის მიღების შემდეგ ოქროს მედლის გარეშე დარჩა. განათლების სამინისტროში მისულ მამას ეს უთხრეს: ამ ბავშვს პატრიონი თუ ჰყავდა, აქამდე სად იყავით. ამის შემდეგ უფრო მეტად აუკრძალა ინგამ ვეწლას თავის საქმეში ჩარევა. მერე რა, რომ სამედიცინო ინსტიტუტშიც ნახევარი ქულა დაეკლდა და ჯერ კიდევ ბავშვი, კიდევ ერთხელ მიხვდა, ქვეყნად ხშირად ზღბა უსამართლობა, მის ნაწერს ფხვნიამ ხომ ერთი წიოელი ზახიც არ ჰქონდა გასწული. სამაფიროდ, მოსკოვის II სამედიცინო ინსტიტუტმა გამოაცხადა მისაშნადებულ განყოფილებაზე დამატებითი მიღება. მიუხედავად მშობლების წინააღმდეგობისა, იგი მოსკოვში გაემგზავრა და სტუდენტიც გახდა. ამ ნაბიჯით დღესაც ზღბინებია. პირველი ექმის თვე მისთვის ნამდვილი ჯოჯოხეთი იყო, დღე და ღამ წივნებში იყო ჩაფულული. მოვანიებთ ერთ-ერთი წარჩინებული სტუდენტი გახდა. III კურსიდან ექონად მუშაობდა სასწრაფო გადაღებულ დახმარებაში. V კურსზე იგი მოსკოვთან ახლოს გაიარა სამედიცინო პრაქტიკა. „ჩვენ, სტუდენტებმა, აუშოქმედებელი კლინიკა ავამუშავეთ. ჩვენმა მეგობრებმა, მომავალმა ქირურგმა ბიჭებმა, კუჭის რეზექცია გააკეთეს. მე ეს ასისტენტი ვიყავი. ეს უღიდებს რისიცი იყო. როდესაც ნარკოზიდან

გამოსულმა პაციენტმა თვალები გაახილა, სისხრულისგან ისე შეეკივლეთ, რომ ავადმყოფმა კვლავ თვალში დახუჭა. ეს ჩემი პირველი პროფესიული სისხარული იყო“, - იხსენებს ქალბატონი ინგა.

ინსტიტუტის შემდეგ უკვე თბილისში, ასპირანტურაში განაგრძო სწავლა. მცირე ხანს პროფესორ ლელი ქერქაძისთან ერთად მუშაობდა. მანვე უჩინა, მისი კათედრის ასპირანტი გახდნარეო. მის შემდეგ დღემდე მუშაობს სამედიცინო უნივერსიტეტის პედატრიისა და მონარდთა მედიცინის კათედრანე ჯერ ასისტენტად, შემდეგ უკვე კათედრის დირექტად. ეწევა მეცნიერულ მუშაობას, არის ორი სახელმძღვანელოსა და მრავალი სამეცნიერო სტატეის ავტორი. ქალბატონი ინგა წელიწადნახევარია ხელმძღვანელობს ზემოთ ხსენებულ კლინიკას, რომელიც I კლინიური საავდმყოფოს ე. წ. ვინეკოლოგიური კორპუსის VI სართულზე მდებარეობს. კლინიკას მალაკვლიფიციური კადრი ჰყავს. აღჭურვილია უახლესი აპარატურით, ფუნქციონირებს რეანიმაციული განყოფილება, მოქმედებს კლინიური ბიოქიმიური ლაბორატორიები, საინვალაციო კაბინეტი, ლაზერთურაბია, ფსიქოთერაპია, ჰყავთ ვიწრო პროფილის სპეციალისტები: ნევროლოგი, აღერგოლოგი, კარდიოლოგი, არის ექოსკოპიული, ელექტრო-კარდიოგრაფიული და სპირიმეტრული კვლევის საუვალებები. ექიმები რეგულარულად იმაღლებენ

სიკეთისთვის თავის დაღება“

კვლიფიციაცია. კლინიკა ხშირად აწვობს ღია კარის დღეებს, საექვემოქმედო აქციებს სოციალურად დაუცველი ბავშვებისათვის. მონაწილეობს სახელმწიფო პროგრამებში. აქ ჯერჯერობით 0-დან 3 წლამდე ბავშვთა სამედიცინო მომსახურება უფასოა. სახელმწიფო სადაზღვევო ფონდი, ქალბატონ შერია, მერის განმარტოების დეპარტამენტი, „ავერსი“ და სხვა კლინიკას მხარში უდგანან და ჰატიერტებიც კმაყოფილები არიან. თუმცა აქ არ არის ბავშვთა ქირურგიული განყოფილება, მცირე შესაძლებლობებია სასწრაფო-გადაულეგული დახმარების აღმოჩენისათვის. ამიტომაც ქალბატონი ინგა უდიდესი სურვილია, I საავადმყოფოს ტერიტორიაზე, ახალ შენობაში, გაიხსნას პედატრიული სამსახურის ცენტრი, რომელიც, თბილისის გარეკვეულ ნაწილს მოემსახურება. სამასოდ მოდიებულია კერძო ინვესტორი, რომელიც, თუკი შენობის პროექტზედა შესაძლებელი იქნება, გააერთინებს და უზრუნველყოს კლინიკას უახლეს ტექნიკით.

თავის პროფესიასზე შეყვარებული ექიმი დაუღალავად მამაობის სამსახურებზე საქმიანობებზე, თუმცა არანაკლებ ბედნიერია, როცა ოჯახის წევრებზე საუბრობს.

ქალბატონმა ინგამ მომავალი მეუღლე I კურსის სტუდენტმა, თბილისში, ავია-ბილეთების რიგში გაიცნო. მას მოსოეში გასაფრენი ბილეთის შექმნა სურდა. ვაჟა დვალიშვილს კი, რომელიც მოსოეში სამშენებლო ინსტიტუტში სწავლობდა, ფეხბურთის მატჩის გამო მოსოეში გამგზავრება გადაეფიქრებინა და ბილეთის დაბრუნებას აპირებდა. მათი რიგი მოახლოვდა, საღაროში შესვენება დაიწყო. ერთ საათში კი ახალგაზრდებმა ერთმანეთის გაცნობაც მოახერხეს და შეხვედრებაც განაგრძეს მოსოეში. სულ ძალე კი ერთ-ერთი ღამეში, ქართული ოჯახი შექმნეს. „ორივე ძალიან დაკავებულები ვართ. მეუღლე კერძო ბიზნესში მუშაობს. ოჯახში ვეღვლანაირი უფლება-მოვალეობანი გადანაწილებული გვაქვს და ამით ბედნიერები ვართ“, – მოგვითხრობს ქალბატონი ინგა და თავის შვილებზე იწვეებს საუბარს: პირველი შვილი დანი, მოსოეში შეეძინათ. პატარა თბილისში, ბებიამ ვაზარდა. სტუდენტ დედა კი შპატრი დონორი ვახდა, თხოუმეტჯერ ჩაპარა სისხლი, მხოლოდ იმიტომ, რომ სამი თავისუფალი დღე მიეცათ და თბილისში შვილის სანახავად ჩამოფრენი-

ლოე. დანი ახლა ოცდარი წლისაა. დაოჯახებული. EMS-ის დამთავრების შემდეგ თბილისში საერთოულტაციო ჯგუფი შეკრიბა, რომელიც სხვადასხვა ბიზნეს-პროექტებს ამზადებს. მისი მეუღლე დედა ჭანტურია სამედიცინო უნივერსიტეტის სტუდენტია.

ქალბატონ ინგას მეორე შვილი სულ პატარა გარდაეკვალა, რაც უდიდესი ტრავმა იყო მისთვის. ფეხმძიმობისას ბუერს ემეცადინებოდა, ძალიან აქტიური ცხოველით ვცხოვრობდი. იწებ ამან შეუძლება ხელი ნაყოფის ნორმალურად განვითარებას, ვულისტკივილით გამწნდი ქალბატონი ინგა, რომელიც დეპრესიული მდგომარეობიდან თავის მოღვარს გამოუყვანია. მოგვიანებით ღმერთმა ინგასა და მის მეუღლეს გოგონა ანუკა. სოფო, რომელიც ამჟამად თხოუმეტი წლისაა, კერის ლეცეუმსა და ნენების ავადმთაში სწავლობს. ხასიათით ღელას ჰაეს, მაგრამ ღელისაგან განსხვავებით მას დაბლომატობა სურს. ქალბატონი ინგა შობიბების ვულწრფელად ურწევს შეინარწუნონ სიყვარული, სითბო ოჯახში, რამეთუ ამჟნე ბუერადა დამოცადებული ბავშვის ჯანმრთელობა და მისი მომავალი ცხოვრებაც. იგი ხშირად იხსენებს პატარა გოგონას, რომელსაც, როცა აზარა უკვე კარგად ხარ და წამლები აღარ დაგჭირდებაო, სასოწარვეყოფილმა ბავშვმა ღელას ჰკითხა: მამა აღარ მოვა ჩემს სანახავადო?

ქალბატონ ინგას სტუდენტობიანაც მეგობრული ურთიერთობა აქვს. ცდილობს, მათი თვალიდან შეხედოს სამყაროს, თუმცა მეცადინეობას მკაცრად თხოვს. ისე კი ჰქონია შემთხვევა, სტუდენტის შვილიც კი მოუწათლაკს. ბუნებით ოპტიმისტ ექიმი, სიძლიერე კარგად გამოისახს. ოჯახის ყველა წევრთან ერთად შესანიშნავად მღერის, ღამის ლექსებსაც წერს. განსაკუთრებით უყვარს თავისი ერთი ლექსი, რომელიც ასე იწვევა: „ნეტავი მამ, ვისაც ძალუმს კაცის გავება, ზრუნვა ერთუთხოვე, საყუთისთვის თავის დაღება...“ მეც იგივე სიტყვებით დავასრულებდი ხსსამოფირო ქალბატონიან საუბარს და თვით ამ წერილსაც.

ინგა მუჟღლმთსინა მთოსად

ვ.გენგერის ფოტოები

უცხო სის ქვეუ

უკვე ათი წელია ქალბატონი გიული პოლაშვილი-ჩიბინაშვილი ანკარაში აურისა და ბიოენერჯის სპეციალისტად მუშაობს. მადამ გიული, გურჯა-ბაჯია, გიულ-აბლა - ასე მოწინავეთი მიმართავენ თურქეთის სხვადასხვა რეგიონებიდან, რაც შემთხვევაში სახლგარეშოდანაც მასთან მიღმაზე მისული ავადმყოფები და მათი ახლობლები. ისინი ქართველ მკურნალს დიდ პატივს სცემენ. ჩვენს თანამშაბულებს თურქეთის მედიაც თავის გვერდებზე ხშირად მასმინილია. ამის დასტურია სხვადასხვა დროს იქაურ ქურნალ-გავთებებში მოთავსებული სტატებების სათაურები: „გურჯა-ბაჯი კურნავს“, „თურქი პოლიტეცოსი ქართველი ქალისგან იღებენ ბიოენერჯის“, „გიული ჩიბინაშვილი, - ბიოენერჯის უაღლო სპეციალისტი“, „ხელეუბნი მკურნალი ქალბატონი საქართველოდან“... აღნიშნული სტატებიც ქვეყნებდა თურქეთის პოპულარულ გამოცემებში, მათ შორის - „ტემპოში“, „პოლიტიკაში“, „ანკარაში“ და სხვ.

და აი, რეაგის მოსახლეულებად თბილისში ხანმოცილე ეთნიკტი ჩამოსვდა ქალბატონმა გიულიმ დრო გამონახა ინტერვიუსთვის.

მომარბამული მხარობის უბრალოდ

დღის მონთობრიდან იცის, რომ ეს ნიჭი ჩვილობის ასაკიდან მოსდევს... პატარაობისას პირის დრუ და სახე მუდამ უხურდა. მეორე შვილის ასეთი მეგობრობა დღისა - ქალბატონი თამარს აუფრებდა, სიტვის აბრალუდა და ავადმყოფობის მიმწხვს დაღვანის ცდილობდა. ამის გამო სიღნაღმ მეცხოვრები რეგის რაიონის და დღეაქალაქის ექიმებს ხშირად აკითხავდა. თუმცა, ყველგან ერთნაირად უსატყობებდნენ, რომ ჩვილი აბსოლუტურად ნორმალურია ვითარდება. საბოლოოდ, როგორც დადგინდა, სიმურჯეაქს ბავშვის ორგანიზმში მოჭარბებული ერთგია განაპირობება. შემდეგ (ისიც გაიკვია, რომ ბიოენერჯის მას გუნდურად ბებიისგან დიდს დღისგან) გადმოიქცა: ქალბატონ გიულის არასდროს უავადმყოფია. დასაჯერებლად ძნელია, მაგრამ როგორც თავად აღნიშნავს, გრიპიც კი არ მიპყრება. სამაგიეროდ, პატარაობიდან ძალიან მოძიარა, აქტიური ყოფილა. 4 წლის ასაკში მეორე სართულიდან გადმოხტარა და ცხვირი გაუტეხავს, მაგრამ შობილებს ბავშვი ექიმთან აღარ წაუყვანიათ, დღიდადრო ცხვირის დღეა დღეით უსწორებდა და თავისით შეხორცებია. ქალბატონ გიულის აზრით, ასეთი შუდგე ვასაკერი არცაა, რაღან ამ ასაკში პატარას ცხვირის ხრტილი ჯერ კიდევ არ აქვს გამკურნებელი და თუ მიხედვ, სპეციალურ სამედიცინო ჩარევის არც საჭიროებს. თუმცა, ამ შემთხვევას იგი არ დაუმნიშნა, 5 და 7 წლის ასაკში იგივე გაუყოფილია და ტრანკობის გარეშე ვადარნივია. არადა, როგორც თავად იხსენებს, სოფელში მაღალჭრიანში სახლი ჰქონიათ, სიმაღლე, საიდანაც ხტებოდა, 4 მეტრზე ნაკლები არ იქნებოდა.

16 წლის ასაკში მიხვდა, რომ ხელის შეტებით მტკიენეულ ორგანიზმს კურნავდა და ტკივლის აუქრებდა. დრო გადიოდა, ქალბატონ გიულის მიერ განკურნებულ ახლობელ-ნაცნობთა რიცხვი მზრდებოდა. სიღნაღის საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ ინსტიტუტში მსოილებლის ფაკულტეტზე გავარდებოდა - აწეუდა და წლების განმავლობაში გავითანება „სოლანიში“ მსოილების ტექნოლოგად მუშაობდა. თუმცა, საკუთარი ნიჭის ამონახსი ყოველთვის უნდოდა. და აი, 80-იან წლებიდან საქართველოში ადამიანის ბიოენერჯეტიკულ შესაძლებლობებზე საჯაროდ დაიწყო საუბარი. ქალბატონმა გიულიმ ოსცილოგუს, პროფესორ რეგზე ხომერჯის მიმართა, რომელიც ამ ფენო-

მის იკვლევა. მამინ ჩვენს ქვეყანას ჯუნი დაეთათხილის ბიოენერჯეტიკულმა შესაძლებლობებმა მიუღ საბჭოთა კავშირში გაუთქვა სახელი. პროფესორ რეგზე ხომერჯის სპეციალური ხელსაწყოთი გაუხინჯავს ქალბატონ გიულის სურის ერთგია. თუ ნორმა 40-50 ერთეულს შუადგენს, გიულის შემთხვევაში 250 ერთეული დაფიქსირდა. პროფესორმა იგი თავის კურსებზე მიიწვია, ხოლო შემდეგი ნიბიტი მოსოციოს სამედიცინო ინსტიტუტთან არსებული თბილისის ფილიალში ცინდის გაღრმავება იყო, სადაც კოვაგ დავუვალა ადამიანის ანატომიას და საკუთარი ბიოენერჯის სწორად გამოყენება ისწავლა; ამ დროიდან მოყოლებული დიდის მასისეში განთავსებული საორტულ კომპლექსის ბაზანე მოქმედ კოოერატე „პრონიამი“ 3 წლის განმავლობაში ბიოენერჯის სპეციალისტად მუშაობდა. მას ბუერი მადლიერი კაციეტი გაუწნდა. საქართველოს ტელევიზიის პირველ არხზე პროგრამა „აღუზინის“ წამებთან ოთარ სუფიამულიმა ერთხელ სასფარვაგართული ფილმის ჩვენება ეთერში სამჯერ განწყვიტა, რათა გიულის ფუნქციის შესახებ რეკლამა გაეშვა. მამინ ასეთი ქმედისთვის ხელმძღვანელობის სავეფორო დაიმსახურა, შემდეგ მკურნალს მიყლე ხნით რუსეთში, ქალაქ სტერნოპოლის ერთ-ერთ საავადმყოფოში გავრეტებოდა პრაქტიკა. რუსეთ-პოლონეთის საზღვრებზე მეებარე პატარა ქალაქში ტურისტად ჩასული გიული ჩიბინაშვილისთვის სასტუმროში უთხოვით ავადმყოფი ექიმისთვის სუნასი ჩატარებინა. განკურნების შემდეგ ერთ-ერთი საავადმყოფო განყოფილება გამო აღმოჩნდა და ქართველი მკურნალი საშუალო თავისთან მიიწვია, თუმცა, ქალბატონ გიულის დიდი ხნით რეგისტრაცია დამორეცა გაუჭირდა. ამასთან საქართველომ დამოუკიდებლობა აღიდგინა. მანაც ისევე თბილისში დაბრუნება არაა. საშობილოში ჩამოსვლის სტერნოპოლის საავადმყოფოდან პრაქტიკის გაგრძელებამ მოწვევა მოუყვდა, მაგრამ აღარ დათანხმებულა.

• გიული და ვოფილი პრემიერ-მინისტრის მეტყულებში.

ტრანპროზონიან ანკარაში მახვილი შხა

ქვეყანა აირია, გავითანება „სოლანი“ შეყენებებით მუშაობდა. გიული ჩიბინაშვილის ბიოენერჯეტიკოსის პრაქტიკა შეველის თავის რჩენაში. ერთხელ ტრანპროზონი ტურისტული ეთნიკტი მეგობრებთან ერთად ჩასულმა ტბილის ტკივილისგან განკურნა თურქი მადონის მუატრონე. ვანარებულმა პაციენტმა მკურნალს თავისი კორინდატები ჩაუწერა და ტრანპროზონი მუშაობა შესთავაზა. როცა ძლიან გაუჭირდა, გიული ჩიბინაშვილმა თურქეთში გამგზავრება გადაწყვიტა. ერთი წელი ტრანპროზონი მუშაობდა. დიდი სპორტული კომპლექსის „ტემპოში“ ბაზანე, ქალაქის ცენტრალურ მედნანე საკუთარი კანინეტე ჰქონდა განხნილი. სახელი მალე გაითქვა, მასთან თურქეთის დიდი ქალაქებიდან - იზმირიდან, სტამბულიდან, ანკარიდან ჩამოდიოდნენ.

1996 წელს იგი ანკარის ერთ-ერთ კონცინაში მიიწვიეს. თავიდან მეჭვის თვალით უუჭრებდნენ, მაგრამ შემდეგ ალტერნატული მედიცინის შესაძლებლობებში თავად დარწმუნდნენ, დასაკუთრებით მას შემდეგ, რაც უპარობა ავადმყოფი განკუ-

გაეროსთან
განაცხადი

რნა. ამჟამად იგი თავის პრაქტიკას აწარმოებს, აურა-აკუპუნქტურისა და მეზოთერაპიის კერძო კლინიკაში ექიმ ლექსელ ქუჭუქელებსთან ერთად ეწევა. მიღებულ მოსულ ავადმყოფს ისინი ერთად უსვამენ დიაგნოზს და მკურნალობის იმ მეთოდს არჩევენ, რომელიც უკეთეს შედეგს გამოიღებს ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში.

გთავაზობთ იმ დაავადებთა ჩამონათვალს, რომელთა განკურნება ქალბატონ გიულის ხელწიფება:

- კისრისა და წელის რადიკულიტი;
 - ოსტეოქონდროზი;
 - თავის ტვინილი, შაკიცი, ჰაიმორიტი;
 - ყურის ტვინილი;
 - სტრუსები;
 - ჰაპერტონიული წნევა;
 - კეთილთვისებიანი სიმსივნეები;
 - თავბრუსხვევა;
 - უმადობა და უზომო მადიანობა;
 - კუჭის წყლული;
 - გასტრიტი;
 - ენურეზი (ბავშვებში შარდის შეუკავებლობა);
 - ფსიქიკური პრობლემები;
 - სიგარეტისთვის თავის დანებება;
 - თირკმლის ანთება და ქვიშა თირკმელში;
 - კანის დაავადებები.
- ანგარის კერძო კლინიკაში მის ბაციენტებს შორის ინტელიჯენტი

მოხდის.
აი, რამდენიმე მათგანი:
„მთელი ცხოვრება თავი მტკიოდა, ვერაინი მიშველა. როცა მადამ გიულის სახელი გაგივე, მას მივაპურე. 10 სეანსის შემდეგ შვევა ვიგრძინე, თანაც ყოველგვარი ნემსისა და წამლის გარეშე განხუვრედი“.

ქალბატონი მურენდ შურენაზი, ანგარიდან:
„მე წლის ტკივილი მასწუხებდა, როცა ჩემს მეუღლეს თავის ტვინილი მოურჩინა, მივაუთხე და 10 სეანსის შემდეგ სრულად გამოვჯანმრთელდი, ახლა არაფერს ვეჭივი. გიული ჩვენი ოჯახის მელექია (ე.ი. ანგელოზი)“.

ბატონი ჰუსეინ კორქმაზი, ანგარიდან:
„ბავშობიდან დაწვეული 47 წლის განმავლობაში სიგარეტს ვეწეოდი. გულ-ბაჯიმ 8 სეანსით წვეისთვის თავი დამანებებინა. ძველი დრო რომ ყოფილიყო, ჩვენი მუნიციპალიტეტიდან მამულებს ვაჩუქებდი“.

სამადლობლო წერილს წერს პატრუსის მუნიციპალიტეტის თემჯღომბარე ისამ ჰელთერჩა.

„10 წლის განმავლობაში მასწუხებდა წელის ტვინილი. ყველაფერი მოვიხივე, მერე გიულის შესახებ გაუივე და 9 სეანსის შემდეგ ყოველნაირმა ტკივილმა გამიარა“.

შეუცარიის ქალაქ ნინგამფის მკვიდრი, ექიმი გულმინარ კარაძემუღლოლი.

ორსანი

გიულის ქალიშვილი თამარი ოჯახთან ერთად

ნეთის წარმომადგენლები ქარბობენ: პოლიტიკოსები, მაღალი რანგის სახელმწიფო მოხელეები, ექიმები, ხელოვნების მუშაკები და სპორტსმენები. ქართველმა მკურნალმა თურქეთში მცხოვრებ მამულებთან, ქართულ სათიერსტომოსთან მჭიდრო კონტაქტი დაამყარა. მის კლინიკაში მოხვედრილ თანამემამულეს ყოველთვის განსაკუთრებული სითბოთი ეგებება, თუ შეატყობს უჭირს, მკურნალობის ფულს არ ახდენენებს.

აურა-აკუპუნქტურის სპეციალისტი, ექიმი ლუსკელ ქუჭუქელები დიდად ემადლიერება ქართველ მკურნალს, რომელმაც მათ კერძო კლინიკას სახელი მიიღო თურქეთში გაუქმება. გიული ჩვენიან შვილს განკურნებულ ბაციენტების სამადლობლო წერილებიც

გიულის ვაჟი ბექარი შეიღებთან ერთად

„ დ ე ა “

1993 წელს გაერო-მ მიიღო დადგენილება „თანაბარი უფლებების უზრუნველსაყოფად“. ამის შემდეგ ასოციაციის მრავალ მკვლევარმა შეიმუშა ინსტიტუტი, რომელიც იცავს ადამიანებს, რომელთაც ამათ სხვადასხვა სახის უზარაზმზღუდავ. სპეციალური ინსტიტუტი, „ოკუპაციური ინვალიდების ცენტრი“, აშშ-ში, დადგენილების მიზნების მიერა ვაჟსავე შეიმუშა, ხოლო საქართველოში, ამჟამად მძარბობტი წლის შემდეგ დაიწყო ინსტიტუტის შექმნის ავნი-ღვებლოვანი ზიძი, რომლის ინიციატივის ძალაე ზვმდღვი არავაშლი არასამსაჰრობ ორგანიზაცია „ინვალიდ ძალის და ინვალიდ ბავშვის ღმრთა ასოციაცია „და“.

მადლა ხარებაეა – არასამთავრობო ორგანიზაციის ხელმძღვანელი: „ეფიქრობი, საქართველოში, აუცილებლად უნდა არსებობდეს ინვალიდობის სფეროში ომბუდსმენის ინსტიტუტი. ამის თაობაზე უკვე გვერდა შეხვედრა სპეციალური ხელისუფლების წარმომადგენლებთან. აღსანიშნავია, რომ პროექტი მიმდინარეობდა „ეფრომისის“ ფინანსური მხარდაჭერით, რისთვისაც დიდ მადლობას ვუხდით მას.

ხელისუფლების წარმომადგენლებთან შეხვედრაზე დაწერილებით განვიხილეთ ორი საკითხი: დისკრიმინაცია ინვალიდობის სფეროში და ომბუდსმენის ინსტიტუტის არსებობის აუცილებლობა. ასევე შევეხეთ ტერმინოლოგიის საკითხს. ამსოლუტურად მიუგებლად მივაჩინა ტერმინი „ინვალიდი“ და „უნარმქმნედილი ადამიანი“, რადგან იგი ხაზს უსვამს არა პიროვნებას, არამედ მის შესწავლულ შესაძლებლობებს. ამიტომ, ჩვენთვის უფრო მისაღები იქნებოდა ტერმინი – „პირი შესწავლული შესაძლებლობებით“, რადგან ასეთი განსაზღვრისას აქცენტი ეკიდება, პირველ რიგში, პიროვნებაზე და შემდეგ მის განმასხვავებელ თვისებაზე. უნდა ითქვას, რომ ჩრდილოეთ ევროპაში, იქ, სადაც ყველზე მაღალ დონეზეა ეს ურთიერთობები, ხმარობენ ტერმინს „ადამიანები განსხვავებული შესაძლებლობებით“.

ჩვენთვის ძალიან მტკივნეულია, როდესაც აქცენტი ეკიდება ჩვენს ფიზიკურ შესწავლადობაზე. ახლა, როდესაც შეიძარ და გვსაუბრებთ, ჩემს ინვალიდობას ასოლუტურად ვერ ვგრძობ. იმიტომ, რომ ინვალიდობა არის შედარებით ცენტვა. პროფესიონთი ფიზიკოსი ვარ და ჩემს ფიზიკურ შესწავლადობა არ მიუღწევია გავლენა ჩემს გონებრივ შესაძლებლობებზე. ახლა მხოლოდ თქვენი რესპონდენტები ვარ, რომლისთვისაც ამ მომენტში მთავარია თქვენთან საუბარი.

პროექტზე მუშაობისას ალბათ გავცანით მსოფლიო გამოცდილებას ამ საკითხთან ინტეგრირებით.

– დიან, ჩვენ შეიცნავეთ დავისის, პოლანდიის, შვედეთის, შვეიცარიისა და ნორვეგიის გამოცდილება. ინტერნეტით დაეკავებოდით ამ ქვეყნებში შესაბამის სტრუქტურებს. მაგრამ არ ვაპირებთ პირდაპირ გავაყოლოთ და ისე დაეაქცივდეთ ის ინსტიტუტები საქართველოში. მაქსიმალურად შევეცადებით, ყველაფერი ქართულ სინამდვილე შევსაბამოთ. ამ მიზნით, ვხვდებით ინვალიდობის პრობლემებზე მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებს, თავად ინვალიდებს. ამ შეხვედრებში კიდევ უფრო განვიმტკიცებ რწმენა იმისა, რომ ნამდვილად საჭიროა ამ ინსტიტუტის ჩამოყალიბება საქართველოში.

– თქვენ ასხენთ ევროპული ქვეყნები, სადაც არსებობს ეს ინსტიტუტი, თუ შეიძლება, მოკლედ გვიამბეთ მათი გამოცდილების შესახებ.

– უნდა აღენიშნოს, რომ როდესაც გაერო-მ 1993 წელს მიიღო დადგენილება „თანაბარი უფლებების უზრუნველსაყოფად“, შედეგით უკვე ერთი წლის შემდეგ, შეიქმნა ინსტიტუტი „ომბუდსმენი ინვალიდობის სფეროში“, რომლის ფუნქციებია: საგანმანათლებლო მუშაობა, მონიტორინგის ჩატარება კანონებზე, რათა არ დარჩეს უურადალებელ არც ერთი კანონი და დროულად შევიდეს ცვლილებები კანონში ინვალიდების ინტერესების გათვალისწინებით. ამავე დროს, შედეგით ინვალიდებს აქვთ ომბუდსმენთან უშუალო ურთიერთობის საშუალება: საჭიროების შემთხვევაში, სასამართლომდეც მიდის ხოლმე განხილვები.

ინგლისის მოდელი ცოტა სხვაგვარია: იქ არსებობს 12-15 წევრიდან შემდგარი კომიტეტი, რომლის წევრთა ნახევარზე მეტი არის ინვალიდი, ან შეუბა აქვს ამ პრობლემასთან. ეს კომიტეტები სახელმწიფოს აწვდის სტრატეგიულ გეგმას ამ ადამიანებთან მიმართებაში.

– უცხოური გამოცდილების გათვალისწინებით, როგორ მიიღეს აირეგო თქვენ?

– გვირგვინით მუშაობით კონცეფციანზე. შევხვედით სახალხო დამცველს, ბატონ სოზარ სუბარს, გავაცანით ჩვენი შეხვედრები. პრინციპში, იგი მომხრეა ამ ინსტიტუტის ჩამოყალიბებისა, მაგრამ ამ ეტაპზე ფინანსური უზრუნველყოფა, ალბათ, გავირდება. თანაც თუ ამ ინსტიტუტის აპარატი იმუშავებს მხოლოდ ერთი ადამიანი, რომელიც იქნება თბილისში, რეგიონებში მცხოვრები ინვალიდები მას ხაზს ვერ მაისწვდენენ, რადგან ჩვენთან გვირ კიდევ არ არის განხილული მთლიანი კომპიუტერული ქსელი ისე, რომ უზრუნველვოს სისტემატარება ინფორმაციის მწოდება.

ეფიქრობი, წარმომადგენლები უნდა იყვნენ რეგიონებში, რათა უშუალო კავშირი ჰქონდეთ ადგილობრივ ინვალიდობთან, რადგან ომბუდსმენის პირს არსებული ინსტიტუტი ვერ იცავს ინვალიდებს დისკრიმინაციისაგან, ხოლო ამის ფაქტები, საწინააღმდეგო, გვირ კიდევ მრავალადა საქართველოში.

ამის დასტურად სულ რამდენიმე მაგალითს მოვიყვან: ზუგდიდის ერთ-ერთი კოლეჯში არ მიიღეს მოზარდი, რომელიც 11 წლის ასაკში ხალხში აფეთქების შედეგად დაზარალდა და დაეკარა მარჯვენა ხელის მტკევაში. „მანხევ ბავშვებს არ ვლებოლებით“ – იყო პასუხი.

ჩხოროწყუში მასწავლებელმა სკოლაში არ მიიღო ბავშვი შესწავლული შესაძლებლობებით, სხვა ბავშვებმა ამ მხინჯ ბავშვს როგორ უფერიან“.

ჩვენი რეგიონის ერთ-ერთ სკოლაში მშობლებმა პროტესტი გამოიტყვეს იმის გამო, რომ სკოლაში, სადაც მათი ბავშვები სწავლობდნენ, გაიხსნა ინტეგრირებული კლასი (ბავშვთა უმცირესობის ინვალიდი და გაძმირებული ბავშვების ერთად სწავლება). მათ მოსიხარულეს სკოლის დირექტორს ამ ბავშვების

გაყენა სკოლიდან. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ისინი დაემუქრნენ დირექტორს, რომ თაყაე გადაიყვანდნენ შვილებს სხვა სკოლაში.

სწორედ ამიტომ, აუცილებლად მიგვაჩნია, შენდულული შესაძლებლობების პირთა უფლებების დამცავი ინსტიტუტის შემოღება „ინვალიდების სფეროში ომბუსმენის“ სახით, რომლის ერთადერთი დანიშნულება იქნება ამ პირთა უფლებების უსრულყოფილო და მათი ჩართვა საზოგადოებრივ საქმიანობაში.

– როგორც ცნობილია, თქვენი ორგანიზაცია კვლავ განაგრძობს მუშაობას ინვალიდების თემაზე და ამჟამად ახორციელებთ ევროკავშირის მიერ დაფინანსებულ პროექტს.

მადონა ხარბეავა: იანერდანი ჩვენი ორგანიზაცია ახორციელებს პროექტს, ინვლუზიური განათლების შესახებ, რომლის მიზანია, შენდულული შესაძლებლობების მქონე პირთა უფლებების დაცვის ხელშეწყობა ინტეგრირებული განათლების სფეროში. პროექტის ფარგლებში მომზადდება მეთოდური სახელმძღვანელო მასწავლებლებისთვის, რომელიც დაეხმარება ინვლუზიური სწავლების უზარ-ჩვევების გაუმჯობესებაში.

შენდულული შესაძლებლობების მქონე ადამიანები ის სოციალური ფენაა, რომელიც ყველაზე მეტად დაცველია. ამ ადამიანების უფლებებს აღიარებს და მათ სრულ ჩართვას საზოგადოებრივი ცხოვრების ნებისმიერ სფეროში მხარს უჭერს სახელმწიფო, მაგრამ რეალური სიტუაცია მკვეთრად განსხვავებულია. კანონი არ კრძალავს მათთვის განათლების, დასაქმების, სამედიცინო მომსახურების უფლებას.

პროექტის ფარგლებში შეუქმნებიან განათლების სფეროში არსებულ პრობლემებს, კერძოდ კი – ინვალიდთა განათლების საკითხს. აღენიშნავთ, რომ სიღარიბის დაძლევის სახელმწიფო პროგრამაში განათლების სექტორში აღნიშნულ ქვეპუნქტში „ზოგადი განათლება“, პროფესიული განათლება“ – არსად არ არის მოხსენიებული შენდულული შესაძლებლობების მქონე ბავშვები და ახალგაზრდები. იმედს გვაქვს, ისინი მოიაზრებენ და შესწავლებულ საგანმანათლებლო სივრცეში.

რაც შეეხება ინვლუზიური განათლებას, პირველ რიგში, უნდა გაიმიჯნოს ერთმანეთისაგან ინტეგრირებული და ინვლუ-

ზიური განათლება და განისაზღვროს მათ შორის განსხვავებები.

– რას გვთავაზობს განათლების და მეცნიერების სამინისტრო ინვლუზიური განათლების სფეროში?

მადონა ხარბეავა: ჩვენმა ასოციაციამ მიმართა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს თხოვნით, განემარტა ჩვენითვის, კონკრეტულად რა ნაბიჯები გადაიდგა ინვლუზიური სწავლების დაწერვის ხელშეწყობისად.

სამინისტრომან მივიღეთ პასუხი, რომ სამინისტრო ქართული კანონმდებლობის შესაბამისად, ინვლუზიური განათლების დაწერვის ხელს შეუწყობს:

ინვლუზიური განათლების დაწერვაზე ზრუნავს განათლების რეფორმის პროექტი „ილია ჭავჭავაძე“, შემუშავებულია სამუშაო ვერსიები დოკუმენტებისა: ინვლუზიური განათლების მიზნები, ინვლუზიური განათლების ზოგადი პრინციპები, ინვლუზიური სწავლების სტრატეგია.

სტრატეგია გულისხმობს იმ უზარების განვითარებას, რომელიც მოსწავლეს არსებულ პრობლემათა გადაწყვეტასა და ხელშეწყობას რესურსების გამოყენებაში დაეხმარება.

მიმდინარეობს კვლავი ტრენინგები შენდულული შესაძლებლობის მქონე ბავშვებთან მუშაობის პრაქტიკული ჩვენების ასპაძლებლად.

2005 წელს ეროვნული გამოცდების შედეგად ხუთი შენდულული შესაძლებლობის მქონე ბავშვი ჩაირიცხა უმაღლესი სასწავლებლებში. აქედან ერთი ბავშვი (კერებრაული დაძლით იყო დაავადებული, ხოლო ოთხი – უსინათლო).

ჩვენი მუშაობის ძირითადი აქცენტი სწორედ საზოგადოების მომზადებაზეა გადატანილი. უნდა „შევიცვალოთ“ ამ ხალხის მიმართ. პროექტის განხორციელების ამ ეტაპზე გათვალისწინებული ტრენინგების ჩატარება ოთხ სამიჯნე ჯგუფთან: სკოლა, (დირექტორი, მასწავლებლები), მშობლები, ბავშვები და მედიის წარმომადგენლები.

ჩვენი საზოგადოებაში ხელვა უკვე არსებობს, მაგრამ ამ ხელვას განხორციელება უნდა.

ლელა პარპიანი

ლეილა იაზვილი

ის კრემი არ იყო. მართულ გადღიან სიტყვას იყო შემყარებული ძნოლოდ. მასინ ფარდა, როცა ფული საინიქსლ ვერ დაიტვალს. განგარტოვდგომლ და სინარული თუ დარდი უზრალო, ალალ სტრამონნაბლ ბაფიოილარკალოდ. ფარდა სინარულუნს, მართულვლავანს, სინამთუზა, რადან თვალვაც ამ ამიოილოპოპოლი ბრინიოვანის ბანსაბირაბა იყო. სიოიბსონს მიმფუნს ყვავილენისგან ულვავანს მომამინიბის კამინივლს, ზიბ თხაბილ სულის ნაფილლ ასსინვლს და ახლოვლვლს უსახროვრკვლს. სიოიბსლს შესტარვლს და შესარკოლს. მიწლი ცნოვრეაბა ლიბილიანს ბაბატარა და სიმპილილსაც ლიბილით უზვალს.

ალოიონს ვლვები თიერით (აფიოლიოიოი).
რომ შიბს ზაბილბე (აფიოიოი) კოიოჯა.
ნიკვა, შირბილონ, მოლოჯი ყსილწინაჯი.
ნიჯას მოვკეიკო პირიეილი კოცნს.
გეოციბი, ფალო კოპინაპოციბი
და სოიწაროილი ცოვიღვავები.
თას გამორბეას მი შირი სოიბოჯა.
შირი კოპინაჯი, ვიბნიოს თოციობი.

იბნის მიმბზვიარს მი ნიკვას ნილიო.
საბეოციბი კოიოქოთს ონოიბოიბს.
ნი ვალოიბვიცილუ ვაზარბოიოი.
ვილოჯი სრბს ნინაში იბირილი მობოიბს.
იბნის, მიმბნიოს ნიკვამ ვიციბიბს
და ამიციბიკოს სოლი მვიოლას, მვიოლას.
თიოიბი შიბსბბას, ნიოვოციბი ცოიოიოლას.
მანკი აკიარს შიბსა, ზაბვიპოიბს, კარბვიპოიბს...

ლობა ქონდა ავტორის შემოქმედების შესასწავლად მის ცხოვრების თვით უმნიშვნელო დეტალსაც კი. უნდა გავგეგოვნიყავით, როგორ მომზადება, როგორ ქმნიდა დღევანდელი თავისი ნაწარმოებს, როგორ აღწევდა იგი სრულ მწვერვალურ დონეზე. ასე რომ, სრულიად მოულოდნელად და იოლად ბატონი გიორგის ხელდასაცმით ჩემი სულიერი სამყარო ვიპოვე და იმ დღეებშივე შევედგე მუშაობას. საირეზისტეობად ბატონმა გიორგიმ რამდენიმე ეპიზოდი გაიხსენა თავისი ცხოვრებიდან: „ჩემი წინაპარი“, „ფედაჩემო“, „სასულიერო სასწავლებელი“, „ფრანუი“, „ფინდერი“... ჩემთვის მოლოდინად უჩვეულო გარემოში აღმოჩენილ და ისე მერიდებულად, ჩაწერას ძლივს ვახერხებდი, შეითხვევიც კი ვერ დაევსე. ჩანაწერიც შესაფერისი გამოვიდა. რა თქმა უნდა, ბატონმა გიორგიმ ეს არ მგარბნიდა, მხოლოდ მიიხზრა, ნაწილაკედა გავქვს მომზადებული და თავისი ხელით ჩაასწარა. წარსულს კი იმდენი იყო! როგორც მნიშვნელოვანი და ძვირფასი მასალა, შემდეგში იგი საქართველოს გიორგი ლეონიძის სახელობის ლიტერატურის მუზეუმს გადავიცე.

ბატონი გიორგი ყოველ ჩემს ჩანაწერს ეცნობოდა, რომ რაიმე უსწორბა არ გაპარულიყო ტექსტში. ასე რომ, საფუძვლიანად დავახსილდი ლიტერატურაში, თუცა თეატრის და ხელოვნების სიყვარული და მისდამი სამსახურის გრძობა ჩემში ოდნედაც არ შექცეულა. ამის დასტურება ჩემი ფუნქციონირების ნაშრომი (პირველი ცდა ქართულ თეატრალურ კრიტიკაში) მიმდინარე დიდი ქართული მსახიობის, მუდმივ დასის ფუქსედიზის, მისი ერთ-ერთი მესვეურის, ქართული თეატრის თეორეტიკოსის, რეჟისორის, დრამატურგის, რედაქტორ-გამომცემელის და საზოგადო მოღვაწის ვალერიან ვენისაბიძე (ვალერიან ვენისა ლიტერატურულ-საგამომცემლო მოღვაწეობა, თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 1989); წიგნი-აღბობი – „სიცოცხლე ქვაში“, ცნობილ ქართულ მონუმენტალისტზე, საზოგადოების პოემის დაწერატზე იმხანად თბილისის სახატური აკადემიის ქანდაკების კათედრის პროფესორზე, რუსულილივის დამსახურებულ მხატვარზე მოქანდაკე ანზორ გომართიელზე (გამოსაცემად მომზადდა გამომცემლობა „ხელოვნებაში“ 1994 წელს და დღემდე ელის სპონსორს).

ბატონ გიორგისთან მისვლის შემდეგ დაიწყო ჩემთვის სრულიად უჩვეული, საინტერესო დღეები. ისინი რადიკალურად ამაღლდნენ ჩემს თვალში, მათ სხვა აზრი, სხვა ფერი შეემატა: ბერე საინტერესო ადამიანს შეუხებ და ვესაუბრე „ციციყერ ყანწილებზე“. დღერთი ჩემი, მათი მოგონებების ფონზე რა აზრის ვხედავ ერთხანსა ამ დღისეულ სახეებს, რა ცხადად წარმოსახება თვალწინ იმდენათ სიღრმისაღივითა და მშვენიერბით სპეკ კრებე მაცამუილის სიღურეტი, მოგონებლებით რომ დგას პოეტი აკაკის წინაშე და გულდასმით ისმენს მგონის სიტყვებს თუ შეგონებას:

„ა, თითი არ მოკლებ, მეც არავითგულ ვყოფილვარ შენს დღემო, მხნელ იყავი!“ ახლაც ყოველთვის სხვაგვარი სიმძაფრით ვეითხულობ ტტიანის ტტიბის ლექსთა სტრიქონებს და რაღაც სხვაგვარი განცდით შევიგრძობო ამ სტრიქონებში გამოვლენებულ პოეტის სულიერ ტკივილებს.

ამ ორობორავიფულ ნიშნებს, პოეტურ შევიხვევებსა თუ შორისდებებებს, რომელიცაც საოცარი სიხანაით შემოაქვს ჩემში ტტიციანის ნერეოფული ხმის ნაკადი: „ვარ თამბდა-ბობი, გულთ სწყალო –

სთვის ჩამიდეგს გული საგულეს, მაგრამ ქართული მისუ და წვალი ვერ ნახავს პოეტს ჩემს უერთგულესს.“ აღბობი, ამიტომ უთქვამს დიდ რუს პოეტსა და რომანისტს ივან ტურგენეფს ასეთი გრძობით: „მე ვამბერთებ წარსულის ნაკვალებს.“

ერთხელ, ბატონმა გიორგიმ ოჯახური ამბები გამომიკითხა და ჩემი საღაორობაც გაიყო, გაუკვირდა, შენი გვარი მაგ მხრბინდან არ უნდა იყოს, მიიხზრა. ინტერესობს მისხნდა პოეტს, როცა ჩემს ჩამომავლობას ვაცნობდი: ბაბუა – ილია ხეთერელი – ქუთაისიდან ავი წარბომობით, თეორ ხილდან წიგნის მალაზია პოქინა და ბატრა-პატრა წიგნებსაც გამოსცემდა, რომ კითხვის მოყვარული ხელმოქმე მოსახლეობისათვის წიფი ხელმისაწვდომი გაუხდა, აგრეთვე, ხშირად ათავისებდა წიფილებს იმეპამხდელ პრესაში სხვადასხვა საჭირობებორ სკაითხებზე/ სხვათა შორის, მოვადენობით წვაწაფილ ილია ხეთერელის მეტად საინტერესო მოგონებთა აუქსიანდრე ყანბებზე 1904 წლის გაზეთ „იერიამში“, როდესაც ვამზადებდი ნაწევებს ცნობილ ქართულ ოფთალოლოგე გიორგი ტტიანისაძეზე; ცხოვრებად იანთხით და მამაც უმ დაბადებულა, ხილო დედა, გვარად ხურციძე, ენას რაოინდანდა და ამბობდი გალაკტიონის და ტტიციანის სახელობე ბავშვობიდანვე ქმინდა მუსხილზორეცებულა. აქედან მოდის მათდამი ჩემი დიდი სიყვარული.

– რაი ვალაკტიონი ასე გიყვარს, კორნელი სანაძე უნდა იცნობდე, ის ხომ ვალაკტიონის მხატვარია, – მიიხზრა ცოტა ხნის შემდეგ.

– არ ვიციბო, არც მის მიერ დაბატული ვალაკტიონის სურათი მინახავს-მეთო.

– ხვალ მიდევარ კორნელისთან, წამოდი, გავაცნობ, ბერე საინტერესო რამეს ვეტყვის ვალაკტიონზე.

1966 წლის 20 მარტი. კორნელი სანაძის ატელიე. იმხანად ფერმწერი გიორგი ლიონიძის პორტრეტზე მუშაობდა და ფოტორაფეს პოეტის რამდენიმე სურათი გადაადებინა. მახსოვს, მხატვარმა პოეტს მაგიდამზე წიფნი დაულო და დასმინა:

– ვითომ ლექსს წერთ, ბატონო გოგამა. ამაზე ბატონ გიორგის გალიდმა და ერთი ფრაზა გაიხსენა თავისი შეხვედრებდან, კონფერანსის რომ გამოცხადებია:

– ახლა საკუთარ ლექსს წაიყთხავს საქართველოს სახალხო პოეტი გიორგი ლიონიძე. არ გასულა რამდენიმე წელი და სახელსწრში გაისმა მგონის ხმა. იგი მისეგმონ დიდსწრეობით კითხულობდა იმწამს დაწერილ ექსპრიმტს: „ნაიფნავეში, პარიონაში სიბის იალწიბთ მივაპო სირციეს, მე მინდა, გული საქართველოს მუხს და პოქინას უკლდელო მივეცე!“ შემდეგში, ეს სურათი, რომელიც ბატონმა კორნელმა იმხანავე დაბატა, ჩემს წიფილებთან ერთად გამოქვეყნდა ვაზეთ „ახალგაზრდა კომუნისტში“, გიორგი ლიონიძის გარდაცვალების დღესთან დაკავშირებით. ეს სურათი მხატვარმა მისახსოვრა კიდევ. იმ დღეს ფერმწერმა თავისი ავტოგრაფით მის მიერ შესრულებული ვალაკტიონის ის სურათიც მანქა, რომლითაც იწეება ვალაკტიონ ტტიბის თორმეტტომეულის პირველი ტომი.

ამის შემდეგ, როდესაც ინსტიტუტში ვალაკტიონზე კორნელი სანაძის მოგონებების ჩანაწერიც მიუტანენ, ბატონმა გიორგიმ მაგიდიდან 1959 წელს გამოცემული ვალაკტიონ ტტიბის რჩეულ ლექსთა კრებული აილო და მიიხზრა: „გილაკტიონი რომ ასე გიყვარს, ეს კრებული მოგტახნენ და, მო, საძინებლებე!“ – მამქს-მეთი – ვუთხარი. პოეტს არაფერი უთქვამს, წიფნი გადაძალა და კრებულიდან რამდენიმე ლექსი წაიკითხა. ის უხერხულობის გრძობებსა ახლაც არ მტკივნის, თავადვე მიყვარს: პოეტის ხელით ნაწერ ტელეფონის ნომერსაც კი საოუთად ვინახავდი და ეს უსაზური უტაქტობა როგორ მომიბვიდა. ახლაც ვნახვლობ ამაზე.

მუზინარი

წეტეები ბუბა კიკებიდისეჯან

„უბა“ (თევის წვინანი)

მოხარული დედალი, ამოიღეთ ქაბიდან, მარტილი მოყარეთ და ცალკე კერძისთვის გადაინახეთ. მზა ბულიონში ჩაყარეთ სხვადასხვა ჯიშის წვრილი თევზი (კარგია, თუ კობრის თავებსაც დაუმატებთ, რადგან სიმკვრივესა და ცხიმინობას მატებს კერძს). ყველაფერი კარგად უნდა ჩაიხარშოს. შემდეგ თევზი გადაყარეთ, წვენი კარგად გაწურეთ. მეორე ქვაბში ჩვეულებრივი წესით მოხარული თევზის ის დიდი ნაჭერი, რომელიც უნდა მიირთვიან (საშუალებას გაანინა - ზუთხი, თართი... არის იაფფასიანი დიდი ზომის თევზებიც). მოხარული თევზი ამოიღეთ და მოხრდილ ნაჭრებად დაჭერით. ბულიონი გააცხელეთ, გემოვნებით დაუმატეთ მარტილი და პილაპილი და რამდენ სტუმარსაც ელთი, იმდენი ცალი ჩანგლით დანახვადი წითელი პამიდორი ჩააწყვეთ შიგ, დაუმატეთ მრგვალად და თხლად დაჭრილი სტაფილო. შემდეგ თითო ნაჭერი თევზი მოათავსეთ ღრმა თევზში, გვერდით ჩამოთ მოუწყვეთ თითო პამიდორი, რამდენიმე ნაჭერი სტაფილო და ბულიონი მოასხით. ამ კერძის მოვლი ეფექტი იმაში მდგომარეობს, რომ დედლის ბულიონში მოხარული თევზს სუნი არა აქვს!

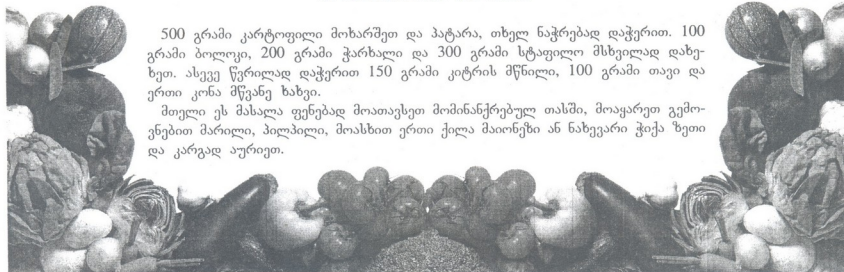
გემოვნარი კარტოფილი მარკ-კვერცხით

ჩვეულებრივ ნაჭრებად დაჭრილი კარტოფილი მალაღ ცეცხლზე შეწით. გადაბრუნების შემდეგ ცეცხლს მოუკლეთ და ტაფას ხუფი დაახურეთ, რათა დაბრაწული კარტოფილი ორთქლში დარბილდეს. ცალკე ათქვიფეთ რამდენიმე კვერცხი, დაუმატეთ გემოვნებით მარტილი და მზა კარტოფილს მოასხით. მაშინვე აურიეთ და გამოირთეთ, რომ წვენი არ შეიშროს.

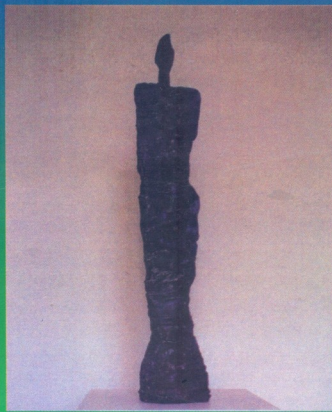
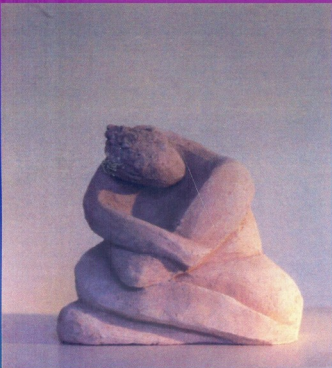
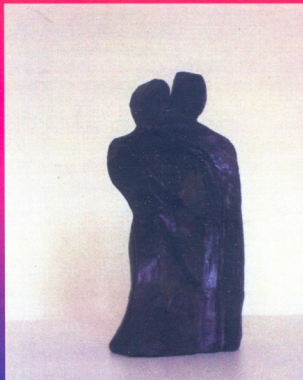
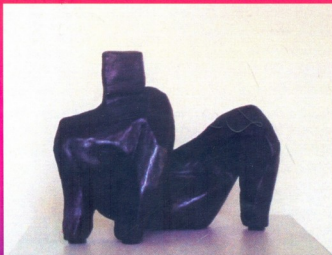
არსტნაშლის სალათა

500 გრამი კარტოფილი მოხარული და პატარა, თხელ ნაჭრებად დაჭერით. 100 გრამი ბოლოცი, 200 გრამი ჭარხალი და 300 გრამი სტაფილო მსხვილად დახეხეთ. ასევე წვრილად დაჭერით 150 გრამი კიტრის მწილი, 100 გრამი თავი და ერთი კონა მწვანე ხახვი.

მთელი ეს მასალა ფუნებად მოათავსეთ მომინანქრებულ თასში, მოყარეთ გემოვნებით მარტილი, პილაპილი, მოასხით ერთი ქილა მაიონეზი ან ნახევარი ჭიქა ზეთი და კარგად აურიეთ.

დარეჯან ბერეკაშვილი

მასალა
იხილეთ
მე-12
გვერდზე

Hand Made by Nia

ინდექსი 76178

533 / 26

გოლის საყაროვი
ნია ნალირაშვილი
განსხვავებული

ხელნერის
საკუთარ
სტილს ქვნი

ფასი 1 ლარი